

KOOLILASTE AJAKIRI

HIND 2,24 €

11
2013

HEALAPS

AUHINNASADU

TERE TAAS JA ILUSAT TALVEKUUD, ARMSAD SÕBRAD JA SUGULASED!

Aega võttis, aga asja sai: selgunud on septembrinumbris välja kuulutatud võistluste võitjad. Uutele võitjatele teadmiseks olgu öeldud, et nagu ikka, saavad Tallinna, Harju-, Järva-, Pärnu- ja Läänemaa lapsed oma preemiad kätte **Kullo Lastegaleriist** (Kuninga 6, Tallinn), Tartu-, Valga-, Viljandi-, Viru-, Võru- ja Jõgevamaa laste auhinnad toimetatakse **Tartusse O. Lutsu nim. Raamatukogu Lasteosakonda** (Kompanii 3/5, Tartu). Kellel on muid soovet, neil palume toimetusse kirjutada, helistada või meilida.

Parimad uute mängutegelaste kirjeldajad-joonistajad ning Rekato Angry Birdsi mängude võitjad on **FRODE LIIDEMANN** Tallinnast, **MERILY RAUDSEPP** Laevast, **MADLI MATILDA JAANISO** Tartust, **LEELO JAANUK** Pärnjoelt, **KIRKE PERILLUS** Türiilt ja **ERLEND VALVIK** Tällekerest.

HÜPER-SUPERKANGELANE ASUS TEGUTSEMA!

Kinoekraanilt olime näinud mitmeid meie planeedi päästmisega ametis olnud sangareid: Xenoblikmest, Terasmeest, Märulimeest ehk Action Mani... Nüüd on aga nii teleriekraanil kui ka mängulaual ilma begemas dige noor kangelane, kes hiljuti jõudis Eestissegi. Maxwell McGrath on tavaline 16aastane poiss, kes ühel päeval avastab, et ta keha toodab ülivõimsat turboenergiat. Esialgu ei oska Max oma imesõidustega midagi peale hakata, kuid õnnelikult oma võimeldustega ning arenenud maavälist eluvormi, kes aitab tal kohtuda ta Steeli - kõrgelt arenenud hüper-superkangelane Max Steel end muundada, kui tekib vajadus. Maad kallaletungijate eest päästada. Ja ründajate galerii on koleliste, mutantide ja tulnukate poolest rikas, nii et seekordne küsimus kõlab aga nii: mida teeksid ja kuidas käitüksid Sina, hea lugeja, kui avastaksid, et Sinus on tärnanud tohutu turboenergia? Kirjuta ja joonista meile sellest ning saada oma vaimutöö toimetusse enne **05. oktoobrit 2013** - siis on Sul lootust võita Max Steeli spinnereid Rimonne!

Pesauhinnaks on aga lisaks spinneritele ka lahinguvälj!

Maailmloos. Rimonne Baltic

Rimonne peauhinna – Max Steeli lahinguvälja – vääriliseks tunnistati **ANDREAS NURMSALU** Türiilt. Türiilaste turboenergia osutus üldse märkimisväärses: spinnerid võitsid **KAMERON PUKKA, ANETE RAABE, SERGO MILJAN, KAROLIINA ELISABETH PETTAI, ANITRA LUKJANOV** ja **ALEX-MARCUS ULP** Türi põhikoolist.

Nuputamisesannete lahendajaist võitsid auhinnaraamatud **GERDA RAUDSEPP** Laevast ja **ERETH KARJAMAA** Sauelt.

Lembitu mõistatuse lahendajaist saab preemiaraamatu **ELISABET HEIN** Jõgevall.

Ristsõna-plaadi töi loosiõnn **OTT-MARTEN PETDERILE** Tallinnast.

Septembriini-auhinnaraamatu võitsid **KÄRTTU PÕRK** Paistu vallast ja **JÖRGEN-MATTIAS TALVIKU** Pärnust.

Oktoobrinumbrist võistluste õnneseened teeme teatavaks järgmises Heas Lapses.

Täname Kultuuriministeeriumi, Kultuurkapitali ja Hasartmängumaksu Nõukogu. Suur aitäh Haridus- ja Teadusministeeriumile, kes tellis ajakirja meie põhikoolidele!

LAHEDAT LUGEMIST

Elva gümnaasiumi muistendite võistluselt: Oliver Mõttus, Jaanus Kivivare, Henrik Mürk, Iiris Peterson — **4**
Kirjalaps: Alyssa Põitsami „Makstud hind“ — **6**
Steni võistluselt: Kalev Miljani „Veetilkade elu“ — **8**
Kirjalaps: Rhea Rosette Tüüri jutt, Liisa Marie Lääne luuletus — **9**
Ilmar Tomuski „Vollile lendab kärbes silma“ — **10**
Markus Saksatamme luulet — **12**

GALERII

Näitusel „Haldjate kokkutulek“ — **13**

MAAILM MEIE ÜMBER

Tore loodus: Mai Zernask kirburohust — **14**

Tere, lind! Peep Veedla muusträhnist — **16**
Kirjalaps: loominguut Uuemõisast ja Kalmetult — **18**
Järjehoidja — **19**
Vahva vahetund Haapsalu põhikoolis — **20**
Poster 1: „Thor: Pimeduse maailm“ — **21**
Poster 2: One Direction — **22**

TEE ISE!

Osavnäpp: Lully Gustavsoni jõulukott — **25**
Mustkunstnik Ande jõumehetrikk — **26**
Irise mardimaaling — **27**
Sandra sööginurk: oa-suvikõrvitsakotlet ja porgandipirukas — **28**

NUPUTA JA NAERA!

Ilmar Trulli ristsõna — **29**
Lembitu mõistatus, viktoriin — **30**

Paeisme — **31**
Naeru-uss — **32**

ELUMELU

Uudised — **33**
Teater: Kollased Kassid Ugalas — **35**
Thomas Scheileke koomiks — **36**
Kinouudised: „Thor: Pimeduse maailm“ — **37**
Hobid ja huvid: Anna-Maria intervjuu Madli-Getter Proodega — **38**
Siit ja sealt: hingedeag ja halloween — **39**
Sõber Veltzi rokikool: Rokkfestivalid 2 — **40**
Autonimed: Dacia — **42**
Barbindus: Monster High´ uus film — **43**
Rekato: vana hea Tactic — **44**

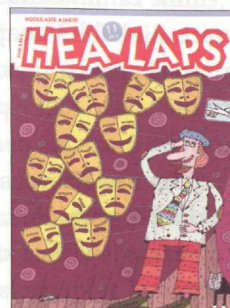
Ajakiri Hea Laps ilmub 1994. aastast

Väljaandja: MTÜ Hea Laps
Harju 1, 10146 Tallinn, tel: 631 44 28
e-post: toimetus@healaps.ee

Peatoimetaja: Leelo Tungal
Kujundaja: Vivika Kalt
Levi: Anna-Magdaleena Kangro

Trükk: Reusner AS
Ajakiri Hea Laps on autorikalitse objekt

Tellimine: www.tellimine.ee/ajakirjad/kultuurivaljaanded
ja Eesti Posti koduleheküljelt
Hind üksikmüügis 2,24

Kaaneplilt: Sergei Belozjorov
Leia kaanelt paariliset mask!

Elva gümnaasiumi korraldatud üle-eestiliselt kohamuistendite võistluselt

Kaspar Künvald

tühjaks uuristanud, et need oleksid kerged. Aga ka Kalevipoeg oli kaval, ta sai kohe aru, et teda petetakse. Ta võttis taskust väikese kivikese, mille oli sinna igaks juhuks peitnud, ja virutas täie jõuga vastu maad. Järgmisel hetkel laius seal suur lõhe.

Kalevipoeg naeratas ja küsis: „Nii, kas see tähendab, et mina võitsin?” Vanakurjal sai hing täis ning ta virutas Kalevipojale metsiku obaduse kõhtu. Kalevipoeg ei osanud seda oodata ja kukkus auku, mille ta oli ise tekitanud. Võistluse lõppedes küsis kratt Vanatühjalt oma tasu, aga Vanapagan saatis krati, kus seda ja teist. Mindi lahku vihavaenlastena ning krati sajatuste saatel.

Kahe kange rammukatsumist olid salaja pealt vaadanud ka jumalad, kellel hakkas Kalevipojast kahju. Jumalad valmistasid hiiglasliku kulbi, mille abil nad tõstsid Kalevipoja lohust välja.

Lohus olles ei olnud Kalevipoeg oma naljasoont kaotanud ning maa peale jõudes, ütles ta naerdes: „Saagu selle koha nimeks Kulbilohu.”

Sellest ajast peale kannabki koht, mis asub Elva lähedal, nime Kulbilohu.

KULBILOHU

Oliver Möttus Elva gümnaasiumi 4. klassist

Ühel ammusel ajal, kui Kulbilohu ei olnud veel olemas, said kokku Vanapagan ja Kalevipoeg. Kaks kanget otsustasid välja selgitada, kumb neist on tugevam. Kalevipoeg eputas: „Minu visatud kivikesest tekib siia ilmatuma suur auk!” Selle peale kõkutas aga Vanapagan: „Kui ma sind ühe sõrmega lükkan, kukud sa pikali.”

Enne rammukatsumist otsiti kohtunik, kelleks sai kratt. Riukalik Vanapagan soovis iga hinnaga võita ning sellepärast maksis ta krati kinni. Pagan ütles kratile: „Saad Kalevipoja mõõga, kui mind aidad.” Kuna kratt oli omakasu peale väljas, siis ta nõustus.

Järgmisel päeval said Kalevipoeg ja Vanapagan kokku ning rammukatsumine algas. Kalevipoeg muudkui viskas ja viskas kive, kuid mitte ükski nendest ei tekitanud auku maasse. Kratt oli kõik kivid seest

KUIDAS TÕNISMÄGI OMA NIME SAI

Henrik Mürk Merivälja kooli 3b klassist

Vanal ajal elas üks poiss. Tema nimi oli Tõnis. Ühel päeval läks ta mäele. Sealt leidis ta veidra kivi, mis helendas pimedas. Poiss läks kiviga Ülemiste vanakese juurde. Vanake vaatas ja uuris seda kivi ning teatas, et see on tükike Kuud. Vanake palus Tõnisel viia kivi mäele tagasi ja matta see sinna maha, et kivi võluvägi mäe sisse jääks.

Kivi võluvägi oli selline, et see aitas inimestel targaks saada. Inimesed hakkasid sellel mäel raamatuid lugemas käima, sest seal jäi neile kõik loetu hästi meelde. Kui rahvas sai teada, miks see nii on, nimetasid nad mäe poisi auks Tõnismäeks.

Tänapäeval asub selle maetud kivi koha peal Eesti Rahvusraamatukogu.

KARILATSI

Iiris Peterson

Kambja põhikooli 6. klassist

Ühel vanal ja hallil ajal, kui räägiti veel palju võru keelt, elas kord pere, kellel oli palju lapsi. Pere ei jõudnud enam lapsi toita ja tegi Kuradi-ga lepingu. Kurat saab pooled lapsed ja teised lapsed saavad raha ja kuulsust. Kui Kurat sai pooled lapsed kätte, pani ta need kohe tööd tegema.

Ühel päeval läks üks laps Vanatühja juurde ja kurtis, et kõik on väsinud. Laps palus ja anus, et nad saaksid tagasi oma pere juurde. Kõik olid nõus näljas olema, peaasi, et saaksid tagasi koju. Põrguline oli nõus ainult sel juhul, kui lapsed loobuvad sõpradest ja suhtlemisest. Kuna lapsed olid väsinud, olid nad nõus kõigega. Kui lapsed maa peale tagasi jõudsid, hingasid nad värsket õhku. Nad olid kindlad, et Kurat ei lase neil kergelt elada, sest nad nägid, et taevas läks halliks. Poisid jooksid ühte majja. Pärast äikest suundusid nad kodu poole. Pere oli lapsi nähes õnnelik ja kuna nüüd oli majas olemas korralik söök ja jook, ei tundnud nad tükk aega millestki puudust.

Kuid Kurat andis endast varsti märku. Ta nõudis, et lapsed ei suhtleks nii palju, aga lapsed ei teinud väljagi. Kurat oli vihane ja lootis neile ninanipsu visata. Ta meelitas lapsed endale külla. Kui lastel olid kõhud täis, hakkas Kurat rääkima, et lapsed võiksid pärast tema suremist kõik pärida. Lapsed aga mõistsid, et Kurat ei sure ju kunagi. Nad ütlesidki, et sooviksid näha kambrit, mis suudaks hoida kõige suurema Kurjuse kinni. Võõrustaja oli nõus, sest arvas, et lapsed läksid lõksu. Lapsed aga hoopis juhatasid Kuradi trellide taha. Nad võtsid majast kulla ja raha, keerasid põrguvärvad lukku ja läksid maa peale tagasi. Nüüd oli nende perel piisavalt raha, et hästi elada ja neil jäi raha isegi üle. Kuna vanemad olid laste peale uhked, püstitasid nad koha peale, kus põrgu maa all asus, sildi, millel oli kirjas „KARILATS!“.

See nimi on siiamaa Eestimaa kaardil. Tartust Põlvasse sõites võib Karilatsist läbi sõita.

Arvi Anderson Huvikeskus Kullo aasandõitusest

KÄO KÜLA TEKKIMINE

Jaanus Kivivare

Rõngu keskkooli 5. klassist

Väga ammu aega tagasi valitses linnuriiki suur ja võimas kotkas. Tal oli abiliseks väike ja tagasihoidlik kägu. Kotkas aga tahtis kõigile oma võimu näidata. Nii läks ta Metsavana juurde ja ütles: „Tee üks küla, mis kannab minu nime. Loomadel ju on. Näiteks sai rebane hiljuti oma küla - Rebaste küla. Mina tahan ka oma!“

Metsavana mõtles ja ütles: „Hästi, aga siis peab kõigil lindudel olema võrdne õigus saada omanimeline küla. See lind, kes lendab kõige kõrgemale pilve peale, saab oma küla.“

Kotkas kutsus kõik linnud kokku. Anti start ja tuhanded sulelised vuhisesid taevasse. Väike kägu aga oli kaval. Ta teadis, et kotkas suudab kõige kõrgemale lennata. Enne kui kotkas lendu tõusis, haaras kägu ta sabast kinni. Kuna linnuke oli nii kerge, siis kotkas ei tundnudki, et ta seal ripub.

Teised linnud olid juba ära väsinud ja pöördusid maa peale tagasi. Kotkas aga muudkui lendas. Just enne seda, kui kotkas hakkas puudutama kõige kõrgemat pilve, jooksis väike kägu üle tema selja ja pea. Ja hüppas kotka nokalt pilvele. Ka Metsavana nägi seda. Nii sai omanimelise küla hoopis kägu.

Makstud hind

Alyssia Põltsam Tampere Tesoma kooli 7. klassist

„See on ilus,” ütles Katri endale ning võttis taskust punast värvi kaelakee. „Jah, ilus see on ja sobib üsna hästi minu kogusse,” mõtles Katri ning pistis siis kiiresti kee endale taskusse. Ema oli just koristamisega lõpule jõudnud ja ees ootas kodutee. Katri ema Doris oli koristaja ning praegu koristas ta ühte hiigelsuurt funk-stiilis maja. Katri oli kuueteistkümnepäevane tüdruk, kes oli koduõppel, kuna tal oli väga raske teiste inimestega toime tulla. Katri isa oli olnud kalamees ning hukkunud, kui tormine vesi ta koos kalapaadiga alla oli neelanud. Katri oli väga omamoodi tüdruk, kes ei hoolinud sugugi teiste arvamustest, tal oli ka väga halb harjumus: näppamine. Soov varastada võttis tihti tema üle võimust ja emaga tööl kaasas käies sigines tema taskusse liiga tihti midagi ülearust. Midagi, mis sinna ei kuulunud. Nii ka seekord, mil Katri taskus oli ühe rikka proua punane kaelakee.

Ühel päikesepaistelisel kolmapäeval tuli Dorisel minna koristama suurde heledates toonides sisustatud avarasse majja. Ka Katri oli emaga kaasas ja samal ajal, kui Doris tööd teha rabas, liikus Katri suures majas ringi ning otsis midagi, mida enda taskusse pista. Majaomaniku magamistuppa sattudes teadis Katri, et sellest majast ja sellest toast tal tühjade kätega lahkuda ei tule. Kiirustades tormas Katri suure antiikse peegli juurde, mille all oleval peeglilaual oli palju meigitarbeid. Laual oli palju kraami, kuid ometi ei olnud seal midagi, mida tüdruk endale tahtnud oleks. Õölaual nägi Katri aga ehtekarpi, mille poolavatud kaane alt helkis talle vastu üks ääretult ilus käevõru. See justkui kutsus teda enda poole. Katri ei saanud ehtelt oma silmi ning ta otsustas, et selle käevõru peab ta kindlasti endale saama. Tüdruk võttis ehte kätte ning pistis selle seejärel pikemalt mõtlemata oma randme ümber. Imelik valgusesähvatus oleks nagu läbi toa käinud, kuid Katri ei pannud seda tähele. Tema silmad olid naelutatud leitud käevõrule. Raske öelda, kui kaua Katri ehet vaadanud oli, kuid järsku ärkas tüdruk nagu lummusest ja kuulatas. Doris oli koristamisega lõpule jõudnud ning hüüdis Katrit, et too alla tuleks. Ees ootas kojumine. Katri pistis kiiresti käevõru taskusse ning jooksis trepist alla ema juurde. Doris ootas tüdrukut juba ukse

juures ning kui Katri alla jõudis, kustutas ema tuled ning sulges väljudes enda järel ukse.

Järgmisel päeval ei olnud Katril soovi emaga tööle kaasa minna, ta otsustas jääda koju. Tüdruku toa aknast oli näha, kuidas sügis oli suve üle võimust võtnud. Sügistuul raputas puude oksid nii, et kuldseks värvunud lehed lenneldes maapinna poole langesid. Lehtede tantsimist oli põnev ja rahustav jälgida, kuid akki meenus Katrile tema eilne leid. Ehte oli ununenud taskusse. Katri istus prantsatades toolile ning võttis käevõru taskust. Taas vaatles tüdruk ehet suure imetlusega. Ta oleks võinud seda imetlema jäädagi, kuid ka seekord segas teda miski. Nimelt telefon, mis laual plärisema oli hakanud. Katri ärkas käevõru lummusest ning võttis toru. Telefoni teises otsas kõneles Doris: „Katri, mulle tuli meelde, et poest oleks vaja tänaseks lõhe tuua. Kas sa võiksid poes käia?” Katrile meenus, et sellest oli emaga hommikul juttu olnud ja ta vastas: „Ma võin nüüd kohe ära käia, siis ei unune.” „Aitäh sulle, Katri! Öhtul näeme!” ütles Doris ning lõpetas kõne. Katri tõusis järsult püsti, võttis laualt raha ning ruttas esikusse kingi jalga panema.

Poodi jõudes suundus Katri otsejoones kalaleti juurde ning valis sealt ühe ilusa lõhetüki välja. Seejärel suundus ta kassasse ning sooritas ostu. Uksest välja astudes pörkas ta kokku ühe mustlasest daamiga, kes Katri käest vabandust hakkas paluma. Järsku märkas mustlane Katri randme ümber olevat käevõru ja samas märkas ka Katri, et ta oli ehte endale käe ümber unustanud. Mustlane võttis Katri käe oma pihku, kuid lasi selle kohe hirmunult uuesti lahti. Ta pörnitses Katrit suurte silmadega ning pobises siis midagi. Katri ei olnud kindel, kuid talle tundus, et mustlane lausus: „See eh-e on N-E-E-T-U-D!” Seejärel daam kadus ning Katri jäi kivistunult seisma. Ta ei saanud aru, mida juhtunu tähendas. Märgates, et inimesed teda piidlevad, lisis Katri sammu ja läks kiirustades oma teed.

Kaua mõtiskles Katri selle üle, mida mustlasest daam oli talle ütelnud, kuid ta ei suutnud öeldut mõista. Tüdruk sai aru küll lausunud sõnadest, kuid ta ei saanud aru, mida öeldud sõnad tähendasid. Et kuulnud unustada, astus Katri sisse juveeliärisse – poodi, mis rahustas

alati ta närve. Nagu juba öeldud, oli Katril suur nõrkus ehete ja juveelide vastu. Tüdruk vaatles helkivaid brilliantkeesid, sätendavaid teemantsõrmuseid ning säravaid kuldkeesid ja hõbevõrusid. Müüjana töötas poes vanem meesterahvas, kes teadis juveelidest ja vääriskividest kõike. Silmates Katri käevõru, hüppas ta sõna otseses mõttes leti tagant välja ning võttis kinni Katri käest. Katri peast jõudis läbi käia mõte: JÄLLE! Kuid seekord ei saanud Katri kuulda ehte needusest, vaid hoopiski millestki muust.

Mees pöördus lugupidamisega Katri poole: „Neiu, kas te ka teate, et hoiate käe ümber hindamatu väärtusega ehet?” Katri vaatas imestunult müüjale otsa. „Mida?” tahtis ta mehelt küsida, kuid tema suust kostus vaid segane mumin. Müüja jälgis suure huviga Katrit, tema pilgust paistis uudishimu. Katri ei teadnud, mida vastata, ja seetõttu põgenes ta joostes poest. Tüdruk jooksis tulistjalu kodu poole. Kõju jõudes lõi Katri pauguga oma toa ukse kinni ning viskus voodile. Ta oli kogu oma varastamise „karjääri” jooksul mõelnud, et rikastelt näppamine ei tee kellelegi halba. Tüdruk oli alati võtnud midagi väikest ja iial polnud ta mõelnud võetud asjade rahalisele väärtusele. Nüüd enda käes seda hindamatut ehet hoides, hakkas tüdruk oma tegude üle järele mõtlema. Ta sai aru, kui suure sammu valele teele ta oli astunud. Katri oli kullapoe müüjalt kuulnud, et tema käes oli hindamatu väärtusega käevõru ning tüdrukul ei olnud põhjust mehe jutus kahelda. Katri ehmus mõttest, et ehte omanik ei jäta seda asja lihtsalt sinnapaika. Imestama pani Katrit vaid see, et kallid käevõru oli jäetud öölauale ehetekarpi. Tüdrukut valdas tõeline paanika, sest ta ei tahtnud, et midagi kriminaalset ta õlgadele satuks.

Käevõru omaniku majas ei olnud pikalt käevõru puudumist täheleegi pandud ja kui seda lõpuks märgati, ei suhtunud asjasse kuigi suure tõsidusega. Omanik ei käitunud nii, nagu Katri oli eeldanud, ja seda seetõttu, et ehte hinnalisus ei olnud talle teada. Käevõru oli saadud kunagi ammu vanaemalt koos suure hulga muude ehetega. Kadumine küll kurvastas omanikku pisut, kuid mitte niipalju, et ta oleks asja suhtes midagi ette võtnud. Ehte omanik nimelt arvas, et on selle ise kuhugi kaotanud. Katri, kes asjade käigust teadlik ei olnud, tundis jätkuvat hirmu uksekella helina eest. Ta oli kindel, et varem või hiljem ilmuvad tema uksele sinises mundris mehed, kelle tõttu tema elu allamäge veerema hakkab.

„Katri!” hõikas ema esikust. „Kas töid poest kala?” Hüüde peale ärkas Katri oma süngetest mõtetest. Talle meenus, et oli mustlasnaisega kokku põrgates lõhe käest pillanud. „Unustasin,” vabandas tüdruk ning

Doris läks ise poodi. Katri vajus taas oma mõtetesse. Kurjad ja painavad mõtted ringlesid Katri peas ja ta ei suutnud neid eemale peletada. Tüdruku pea sumises nagu mesilastaru ning ta otsustas sellest suminast lahti saada väikese jalutuskäigu abil. Katri pani vihmakeebi selga ning astus uksest välja vihmasesse sügisilma. Hall ja sombune taevast oli peitnud päikese ning õues oli tunda sügise hõngu.

Katri kõndis mööda grafititega täidetud telliskivi-seintest ning helesinisest puumajast, kus asus vanadekodu. Igal teisel päeval oleks Katri imetlenud uusi grafititeid, ta oleks piilunud sisse vanadekodu akendest, et näha kuidas vanakesed toimetavad, kuid täna ei pannud ta midagi tähele. Tüdruku pea oli mõtetest paks ning ta ei suutnud millelegi keskenduda. Järsku nägi Katri enda ees seinat, seinat, millest ta ei saanud ei üle ega ümber. Tüdruk mõtles ümber pöörata, kuid märkas siis seinale kirjutatud lauset:

„Needus, milles aru kaotad, needus, milles tuju kaotad – hauda viiv on sinu saatus. Võru igapäev ei nea, needus ära viib iga teise omaniku siit... Sina oled ...”

„Mida see tähendab? Mis minuga toimub? Mida ma teen?” mõtles Katri paaniliselt. Talle tundus äkki, et tema peas on midagi valesti. Ta pilgutask silmi ning sein oli kadunud. See oli kadunud sama kiiresti ja ootamatult, kui oli tekkinudki. Katri sirutas käe selle koha poole, kus sein oli olnud, kuid ainus, mida ta puudutas, oli õhk. Nüüd oli tüdruk täiesti kindel, et temaga pole asjad korras. Segaduses kõndis Katri edasi. Tüdruk kõndis kaua, kuni jõudis ühe kõrge silla juurde. Seisatades sillal, kuulis ta äkki erinevaid hääli. Need hääled olid ühtaegu väga eemaletõukavad ning üllatavalt kutsuvad. Tüdruk vaatas ringi, kuid häälte omanikke ei olnud kuskil näha. Katri jäi häälte lummusesse. Ta liikus silla käsipuude poole, vaatas üle silla ääre ning nägi enda all koske, mis sahises ja kohises võimukalt ja üleolevalt. Hääled aga ei tulnud alt jõest. Katri pööras pea koselt ära ning vaatas üles halli massi, mis oleks pidanud taevast olema. Ta nagu ootas, et sealt oleks näha häälte allikat. Kuid hall taevast püsis hallina ja näha polnud seal kedagi ega midagi. Katri pööras pea uuesti kose poole ning istus seejärel silla käsipuule. Ta kõigutas oma jalgu ning hetkeks oli ta pea tühi. Tüdruku peas ei olnud ühtegi mõtteraasu. Ka Katri ümber oli korraga jäänud kõik vaikseks, hääled olid vaikinud. Kuid mitte kauaks. Hääled haarasid peagi tüdruku taas oma võimusesse, pingest hakkas Katri keha vappuma. Segaduses võttis Katri äkki käevõru randmelt ning heitis kiirustades selle alla koske. Seejärel hüppas ta käsipuult alla ja hakkas sillalt ära minema. Järsku muutis ta aga meelt ning jooksis tagasi käsipuule ja

Veetilkade elu

Žürii eriauhind Sten Roosi muinasjutuvõistlusel

Kalev Miljan Tartu Raatuse Gümnaasiumi 8. klassist

Kunagi ammu elas üks väike ja läbipaistev veetilk. Ta elas Eestis ja talle meeldis jõgedes ujuda. Ta aina voolas ja voolas ühest linnast teise, kolmandast külast neljandasse.

Kõik oli nii ilus ja tore, kuni jõudis kätte talv. Seda polnud noor veepiisk veel varem näinud. See ei meeldinud talle põrmugi. Tal oli külm ja terve ta keha oli jääs. Kuid see polnud ammugi kõik, sest teda lükati lumehahaga, pilluti lumepallina, temast sõideti autoga üle, temast suusatati üle, ehitati temast onn ja lõpuks veel jäätati ära. Siis tema peal uisutati ja uisutati, kuni ta ülejäänud jää küljest lahti murdus ja allolevasse vette kukkus. Vesi oli jube külm ja ta ronis sellest välja. Kui ta välja jõudis, külmus ta uuesti lumehelbeks. Veel kohtas ta lumekoristusmasinaid, mis löikusid temast läbi ja pildusid ta oma lumehelvestest sõpradest eemale. Lõpuks sai tal mõõt täis.

Tal oli kõrini pildumisest, loopimisest, koristamisest ja kõigest muust sellesarnasest. Tal tuli pika mõtlemise peale idee, et võiks ju inimestele öelda, et nad niimoodi ei käituks, sest on ju täiesti ebaeetiline keset ilusat päeva kedagi keset tänavat loopima hakata. Ta proovis tavaliste inimeste, siis juba riigimeeste jutule saada, aga inimesed ei saanud tema jutust vist üldse aru ega teinud

kuulmagi. Ei aidanud inimestele pähe langemine, autode tuuleklaasidele sadamine ega ka miski muu.

Talv oli aga otsa saamas ja vesi hakkas juba voolama. Lumehelbes muutus tagasi veetilgaks. Linnud laulsid ja puudel olid juba pungad küljes. Suvi oli nüüdsest veepiisa lemmikaastaaeg, aga suvi sai kiiresti otsa. Tuli uus talv ja oli jälle külm. Seekord tahtis veepiisk midagi ette võtta. Suure otsimise peale leidis ta asjakese, millega ta oli näinud inimesi kirjutamas, ning ühe väikese paberitüki. Ta kirjutas inimestele kirja, mis tunne on olla veepiisk talvel. Ta adresseeris kirja riigimeestele ja sokutas postkasti. Nädala või paari pärast seisis kõigi ajakirjade esikaanel jutt sellest, kuidas elavad väikesed veetilgad talvel. Riigimehed võtsid vastu otsuse, mis käsib ära lõpetada kogu veepiisavastane tegevus. Inimesed sõbrunesid veetilkadega ja veetilgad muutusid osaks maailma ühiskonnast. Talvel ei olnud enam ühtegi lumekoristusmasinat, sest lumehelvesteks külmunud veetilgad liikusid ise majade uste eest ära. Tihti viidi väljas külmuvatele lumehelvestele küpsiseid ja koogitükikesi, mis maitsesid lumehelvestele väga. Maailmas elas nüüd kaks sõbralikku ühiskonda, mis teineteisega väga hästi läbi said.

Helin Tikerpää

Aite Gümnaasiumi näitusel

Liisa-Marie Lääne
Laagri Kooli 6.s klassist

NAABRIST PAREM

Hommikul, kui ärkasin,
kohe aknast märkasin:
naaber värvis oma planku,
maasse kaevas uue augu.

Milleks talle vaja seda?
Jooksin, võtsin uue reha.
Tegin asja aia taha,
laitsin naabri mõtte maha.

Et saaks olla naabrist parem,
tegin ise uhke plangu,
plangu taha tegin augu.
Katsin plangu värviga,
läksin pisut närvi ka.

Viivuks seisatan ja vaatan,
naabrile ma käega viipan:
„Tule kae mu uhket planku,
see on sinu omast parem!
Veidi uuem, mitte vanem.“

Naaber ütles: „Pole viga.
Mul on kodus suurem siga.“

EMAD ON TULNUKAD?

Rhea Rosette Tüür
Kivimäe põhikooli 4B klassist

Suvelõpu veetsin perega Egeuse mere ääres. Täpselt mere ääres muidugi kõige vähem, rohkem meeldis ikka meres endas ja basseinis ka. Päike praadis väga kuumalt ja nii oli ka isa kogu aeg minuga vees. Emale aga meeldis päevitus- toolil raamatut lugeda ja teda tuli vette lausa meelitada. Sellest oli raske aru saada.

Küsisin isalt, et miks meile meeldib vees olla. Tema seletas, et teadlaste arvates on kogu elu kunagi maale tulnud just merest või ookeanist. Mingite kahepaiksete elukatena. Üks keerulise nimega prantsuse ookeaniuurija on isegi kirjutanud, et kunagi läheb inimene tagasi ookeani, mis ongi inimese sünnikodu. „Kui nii,” arvas isa, „siis me juba harjutame koduteeks.“

Jutt oli segane ja ei meeldinud mulle. Vesi mulle muidugi meeldib, elada tahan aga ikkagi Pääskülas, mitte merepõhjas. Ja miks siis ema vette ei tule?

Vaatasin mereranda hoopis teise pilguga. Ja nii oligi, et lapsed olid kõik vees ja vees olid ka kõik isad, kes parajasti just rannabaaris õlut ei joonud.

Emad aga muudkui päevitasid. Meri ei ole nende kodu kindlasti!

Nii ma siis korra mõtlesin, et äkki on emad hoopiski tulnukad?

Ilmar Tomusk

Vollile lendab, kärbes silma

Natuke aega enne seda, kui Vollist sai koolipoiss, läks ka tema isa kooli. Tegelikult oli isa ka varem koolis käinud. Alguses oli ta seal õpilane, aga kui ta suureks sai ja ülikooli lõpetas, oli ta koolis õpetaja. Et sellest oli juba mitu aastat möödas, arvas isa, et ta võiks veel natuke koolis käia.

„Kas me hakkame koos koolis käima?” küsis Volli, kes lootis, et isa tuleb temaga koos esimesse klassi ja kui siis Volli mõnda asja ei oska, saab ta seda isa käest küsida.

„Mina lähen hoopis teise kooli,” ütles isa. „Minul pole vaja enam esimesse klassi minna, sest ma oskan lugeda ja kirjutada. Ma lähen uuesti ülikooli, sest ma tahan doktoriks saada.”

„Äge,” leidis Volli, „siis pole meil vaja enam arsti juures käia.”

„Mitte selleks doktoriks,” selgitas isa. „Sul on õigus, et arste nimetatakse ka doktoriteks, aga mina tahan saada selliseks doktoriks, kes ei ole arst.”

„Aga mida sina siis oskama hakkad?” uuris Volli.

„Mina tahan saada selliseks doktoriks, kes teab, kuidas riigis peavad asjad olema,” seletas isa.

„Hmm,” tegi Volli, „see on nii igav.”

„Laste jaoks on see muidugi igav,” nõustus isa, „aga suurtele inimestele on see põnev.”

„Suured inimesed on imelikud,” leidis Volli.

Isa kool oli hoopis teistsugune kui laste kool. Ta käis mõnikord ülikoolis loengutel, aga kõige rohkem pidi ta raamatuid lugema ja pärast seda koolis teistele onudele ja tädidel rääkima, mida ta sealt teada sai. Lõpuks pidi ta kirjutama väga pika jutu, mille nimi oli doktoritöö.

Volli teadis, et tegelikult polnud see mitte mingisugune töö. See oli lihtsalt üks igav jutt. Aga isa arvates oli see nii tähtis, et ta läks õhtuti kogu aeg oma tuppa ja pani ukse kinni, et saaks oma juttu kirjutada ja et mitte keegi teda sel ajal ei segaks.

Lõpuks sai isa jutt valmis.

„Nüüd on kõige suurem töö tehtud,” ütles isa ühel õhtul. „Ainult kaitsmine on veel jäänud.”

Volli ei saanud jälle millestki aru. Ta teadis, et töö on näiteks see, kui sa kaevad suure augu, ehitad maja või leiutad mõne masina. Aga vaikselt oma toas istumine pole ju mingi töö.

„Ja mis asi see kaitsmine on?” küsis Volli.

„Kaitsmine,” vastas isa, „on selline asi, et annan selle jutu, mis ma valmis kirjutasin, onu Ülsole, onu Sulevile, onu Rainerile, onu Väinole, onu Reinule, onu Arnole ja onu Kazutole. Nemad peavad selle jutu läbi lugema. Ja kui nad sellest aru saavad, siis nad võivad öelda, et ma sobin doktoriks.”

„Aga kui nad ei saa aru?” päris Volli.

„Saavad küll, sest nad on kõik väga targad onud,” vastas isa. „Aga kui nad ei saa aru, siis ma loodan, et nad on nii targad, et nad ei julge öelda, et nad ühest lihtsast jutust aru ei saa, ja ütlevad ikkagi, et ma sobin doktoriks.”

„Tore oleks,” arvas Volli.

Paar päeva enne kaitsmist tuli isale meelde, et ta pole Volliga koos juba mitu kuud midagi põnevat teinud.

„Volli,” ütles isa, „mis sa arvad, kui me lähesime koos jalgrattaga sõitma?”

„Muidugi lähme,” oli Volli rõõmus. Siis aga meenus talle, et tal pole jalgratast.

„Me sõidame minu rattaga,” seletas isa, „paneme endale kiivrid pähe ja sina istud minu ette pulga peale.”

„Kas nii tohib?” kahtles Volli.

„Muidugi tohib,” oli isa veendunud. „Ega me sõidutee peal sõida, me lähme metsa vahele. Ma näitan sulle seda maja, kus ma ülikoolis käisin ja kus mul kaitsmine tuleb.”

Vollil oli selle üle väga hea meel.

„Kas me võtame emme ka kaasa?” päris Volli.

„Võiksime võtta küll, aga emme ei mahu enam pulga peale,” arvas isa.

„Las tema jalutab niisama,” leidis Volli.

Isa küsis ema käest, kas see tahaks nendega metsa alla tulla. „Aga jalgratta peale sa ei mahu, sa pead niisama jalutama,” lisas ta.

„Ma võin ka niisama jalutada,” nõustus ema.

Isa, ema ja Volli jalutasid Männi parki. Isal oli jalgratas käekõrval, sest ta ei tahtnud asfalttee peal koos Volliga sõita. Siis läksid nad üle Ehitajate tee ja olidki varsti ülikooli juures.

„Nüüd hakkame sõitma,” lausus isa, istus sadulasse ning tõstis Volli enda ette.

Volli pani käed isa käte kõrvale juhtrauale ning sõit võis alata. Isa ja Volli tegid kõigepealt paar tiiru ümber tehnikaülikooli staadioni, siis sõitsid tagasi ema juurde, kes parasjagu ülikooli peahoone ees jalutas. Seejärel kadusid rattamehed taas mändide vahele.

Järsku käis emal peast läbi mõte, et sellisel kahekesi jalgrattaga sõita võib olla ohtlik. Kuna aga isa oli liikluses alati väga ettevaatlik, läks see mõte kohe peast välja.

Isa ja Volli kihutasid samal ajal mööda kitsast kruusateed suusahüppemäe poole. Kiirus oli nii suur, et Volli pidi vahepeal silmi kinni hoidma, sest väikesed kärbsed ja sitikad kippusid kogu aeg silma lendama. Üks pisike kärbes lendaski Vollile otse silma.

Volli teadis, et jalgratta saab aeglasemalt sõitma panna, selleks on jalgratta külge pandud pidurid. Üks pidur oligi parasjagu Volli vasaku käe juures ning pois otsustas jalgratta kohe natuke aeglasemalt sõitma panna.

Volli vajutas täie jõuga pidurit. Et see oli esimene pidur, jäi jalgratta esimene ratas kohe ilusti seisma. Aga tagumine ei jäänud. See sõitis koos isa ja Volli ja ülejäänud jalgrattaga veel natuke maad edasi. Kuna ratta kiirus oli suur, lendas isa suure kaarega üle Volli ning prantsatas kõhuli ühe jämeda männijuurika peale. Volli lendas natuke väiksema kaarega isale selga ning lõpuks sadas neile otsa veel ka jalgratas, mis nüüd täiesti korralikult seisma jäi.

Isa oli natuke aega päris vait. Siis hakkas ta ägisema ning pööras ennast aeglaselt selili. Volli ronis isa otsast maha ja vaatas teda üllatunult.

„Miks sa niimoodi lendasid?” küsis Volli.

„Midagi vist juhtus jalgrattaga,” pakkus isa, „ilmselt kiilus esimene ratas kinni.”

Isa ajas end männitüve najal aeglaselt istukile. Tal oli väga valus hingata ja kui ta käega oma rinda katsus, oli see väga valus. Volli istus isa kõrvale.

Kui ema polnud tükil ajal isa ega Vollit näinud, pugest talle jälle kahtlus hinge – äkki on nendega siiski midagi juhtunud. Ta kõndis kiire sammuga sedasama teed edasi, kus ta viimati rattasõitjaid näinud oli. Üsna varsti ilmusidki ratturid nähtavale. Isa istus männitüve najal ja oli näost täiesti roheline. Volli istus tema kõrval ja hoidis kätega oma jalast kinni, sest isale otsa lennates oli ta jalg pisut haiget saanud. Nende kõrval teel lebas jalgratas, millel polnud viga mitte midagi.

„Kas te kukkusite?” oli ema ehmunud.

„Ei kukkunud,” vastas isa. „Me tahtsime lendu tõsta, aga kiirus oli liiga väike.”

Isa arvates oli tema vastus väga naljakas ning ta hakkas naerma, kuid poleks pidanud seda tegema, sest naerda oli väga valus.

„Mul on vist ribikondid katki,” ohkas ta. „Kui oled jalgratta seljast suurel kiirusel maha prantsatanud ega saa pärast seda korralikult hingata ega naerda, siis on peaaegu kindel, et ribikondid on katki.”

Ema arvas, et isa peaks kiiresti traumapunkti minema.

Isa istuski ettevaatlikult ratta selga ja väntas traumapunkti. Seal tegi arst isa ribikontidest röntgenpildi. Selle peal oli näha, et kolm konti ongi katki.

„Ega meil siin midagi teha ei ole,” seletas arst, „teie luumurrud ei ole ohtlikud, need paranevad ise kuu ajaga ära. Aga ma hoiatan, et te ei tohi naerda ega sügavalt hingata. Ja magada võiksite poollamades, siis on vähem valus.”

Alles siis, kui isa koju jõudis, tuli talle meelde, et tal on ülehomme kaitsmine, kus ta peab tarkadele onudele tund aega tarka juttu rääkima ja nende küsimustele vastama. Ega ta küsimuste pärast eriti ei muretsenudki, sest arvas, et nendele oskab ta vastata. Ta muretses sellepärast, et kui näiteks onu Ülo või onu Väino teevad kaitsmise ajal nalja, siis ei saa ta nende naljade peale naerda ning see oleks väga ebaviisakas.

Õnneks oli isa doktoritöö kaitsmine väga tõsine. Mitte keegi ei teinud mitte ühtegi nalja ja isa saigi doktoriks.

„Palun vabandust,” ütles Volli isale, kui see õhtul tordi ja lilledega koju jõudis.

„Mille eest?” ei saanud isa aru.

„Mina vajutasin pidurit, sellepärast me lendasimegi,” vastas Volli.

„Miks sa siis seda pidurit vajutasid?” ei saanud isa aru.

„Mulle lendas kärbes silma,” vastas Volli.

Daniil Nichiporchik Arte Gümnaasiumi näitusel

Markus Saksatamm

TUUKER LÄHEB TUTTU

Kus on tuukri koduke,
tiigike nii tilluke?
Kuu asemel on vesiroos
ja konnakarp on mängutoos.
Und oodates ta omaette,
ei loenda lambaid,
vaid krevette.

SUVEPUHKUS

Keda võiks see huvitada,
et vampiir saaks suvitada?
Öösel ilm on süsimust,
ei siis teki küsimust,
et võiks teha miskit muud –
rannas võtta võib vaid Kuud.

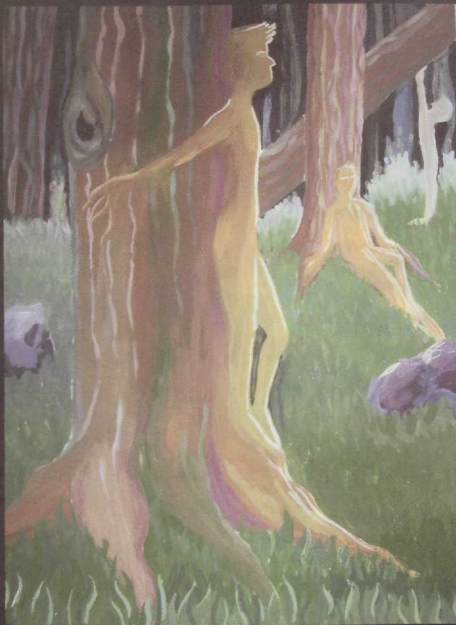
HIINA TURIST

Murelik on pandakaru
lennujaamas anda aru
tuleb temal alailma
välimuselt jääb ta silma.
Ütleb, et on hiina loom,
viisakaks jääb tema toon.
Ei pruugi sellest piisata –
ei reisida saa viisata!

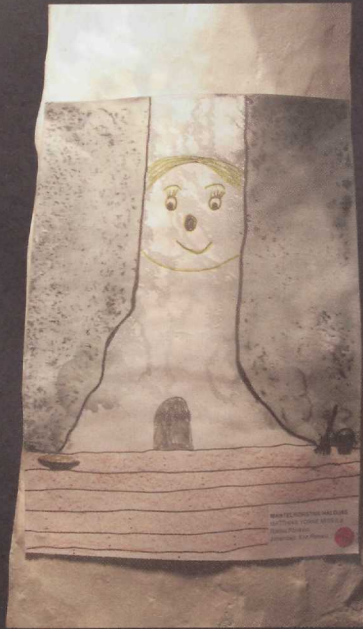
„HALDJATE KOKKUTULEK“

GALERII

Marja Mäetalu Pelgulinna Gümnaasiumist

Matthias Yorke Miss Risiku Põhikoolist

Rebeka Räsä Pelgulinna Gümnaasiumist

Kenneth Uus Pelgulinna Gümnaasiumist

Cristin Soots Tõrva Gümnaasiumist

Karlote Lindvest Huvikeskus Kullost

Internetist vaata THK Lastegalerii näituste kohta: www.kullo.ee

KIRBUROHI

on sagedane umbrohi kuivadel põldudel, kasvades püsikuna aedades ja parkides ning niisketel niitudel, puisniitudel ja veekogude läheduses.

Mai Zernask

Nähka ukerdas sauna taga ja sattus korraga nagu suurde džunglisse, kus kõrged taimevarred, suured rohelised lehed ja ilusad valged õied ta pilku püüdsid.

„Mis sa siin kirburohupuhmas teed, Nähkake?“ uudistas Juulimemm.

„Ma botaniseerin. Kas see on kirburohi?“ küsis Nähka põõsa varjust. „Aga miks kirburohi?“

„Vist ikka sellepärast, et vanarahvas kasutas taime karpude tõrjeks,“ arvas Juulimemm. „Nimi *Polygonum* aga tuleneb tüüpilisest sõlmelisest varrest, sest kreeka keeles on *polys* palju ja *gonus* põlv.“

Eestis on perekonnas kirburohi vähemalt 15 liiki. Tavalisemad neist on **harilik kirburohi** – niiskete põldude ja lompide ning tiigikallaste taim – ja **harilik linnurohi**, mis on maainimestele hästi tuntud taluõue elanik. Linnurohtu võime kohata ka linnades suurte majade hoovides. Tallamist hästi taluvana saab linnurohi jalgradadel ja teeservadel väga hästi segamatult levida ning ka inimene aitab mõnevõrra tema seemnete levimisele kaasa.“

„Miks selle taime nimeks on „linnurohi“? uudistas Nähka.“

Linnurohtu võime kohata ka linnades suurte majade hoovides. Tallamist hästi taluvana saab linnurohi jalgradadel ja teeservadel väga hästi segamatult levida ning ka inimene aitab mõnevõrra tema seemnete levimisele kaasa.

„Seepärast, et tema maapealsed osad on üheks lemmiktoiduks lindudele, ka kõigile kodulindudele. Näiteks kanadele meeldib nokkida just linnurohu pisikesi valkjasroosasid õiekesi, pidades neid väikeseks maitstvateks putukateks, ja väärtusliku söödana sobib linnurohi ka teistele koduloomadele. Linnurohu maapealsed osad sisaldavad mitmesuguseid kasulikke aineid ja sobivad nii ka inimestele toiduks. Rohkem kasutatakse aga linnurohtu siiski ravimtaimena. Ta on eelkõige soolade ainevahetuse korrastaja, lahustab neerudes, põies või sapipõies tekkinud kivikesi. Ravimid, mis sisaldavad linnurohust saadud kasulikke aineid, aitavad mitmesuguste sisemiste verejooksude puhul. Linnurohutee vähendab veresoonte lupjumist ja kaotab suminad peas. Kuid teega ei tohi liialdada, sest sel juhul võivad hakata lahustuma ka küünthe ja hammaste soolad ning need lagunevad. Normaalne on juua päevas kuni üks klaasitäis jahutatud linnurohuteed,” õpetas memm.

„Kirburohtude seas on ka **konnatatar** – rohtne ronitaim – ja **vesi-kirburohi** – ujulehine veetaim.

Kahar kirburohi on sageli esinev umbrohi põldudel, aedades. Eelistab raskemaid niiskeid muldi, samuti turvastunud muldi. Eriti niisketel niitudel kasvab ussitatar. **Ussitatra** üheks omapärasemaks tunnuseks on tema maa-alune osa. Mulla sees on tal peidus kõver-s-kujuline tume vars. See meenutab mõnevõrra looklevat ussi ja sellest ka taime nimi. Ussitatar on tatra-taime sugulane. Ussitatal on samasugused õied ja viljad nagu teraviljana kasvatataval tatal – seega on õied väikesed ja roosakasvalkjad. Viljad on tal tillukesed kolmekandilised pähkliid, nagu tangud tatrapudru sees.

Suitsusauna ümbruse mõnusaks lehtlaks muutev lopsakakasvuline püsik on aga kuni 3 meetri kõrguseks kasvav **Sahhalini kirburohi** ehk uue nimega pargitatar. Pisike **pung-kirburohi**, aga levib nii Aafrikas kui ka Kesk-Aasia kõrgmäestike lumepiiril. Tema on üks „visamaid taimeliike,” pajatas Juulimemm.

Väikese botaaniku silmad löid särama: kirev ja põnevate nimedega taimemaailm hakkas talle üha enam meeldima!

TERE, LINDI!

MUSTRÄHN

Peep Veedla

Tema hääl on väga vali kriiskamine *krii-krii-krii-krii*. Tihtipeale kriiskab ta alles õhtuhämaras, ilmselt ei tule päeval toiduotsingutele pühendunult hääleharjutused meeldegi.

Rähnid on kindlasti linnuriigi ühed põnevamad esindajad ning musträhn on nende seas suurim. Vähemalt siin, Eestis, ning ega mujalgi Euroopas suuremat pole. Ligi poole meetri pikkune on see süsimumst nõgikikas, kelle tiibade siru-ulatus küünib kolmveerandi meetrini. Peas on tal õnneks ikka värvi ka – isalinnul on lagipea punane, emalinnul kukal, juskui katoliku kardinali barett oleks kuklasse lükatud. Nokk ja silmad on helekollased, küllap on Looja need mustale linnule kaunistuseks külge torganud, et lind liiga hirmuäratav välja ei näeks. Oskavad ju inimesed kõigis mustades lindudes ikka tonti näha ja nende ilmumist koduõue surmaga seostada.

Ega musträhn naljalt koduõue ei satu, ta on pigem suurte okasmetsade lind. Männikud on tema lemmikud, aga kui inimesed oma kodusid ja ka kalmistuid männikutesse ehitavad, ei pruugi musträhn neist taanduda ning nii satuvad mustad rähnid vahetevahel ikka inimestega kokku küll. Arusaadav, et kalmistul suure musta rahniga trehvates löövad ebausklikud verest välja, aga linnusõbrale on see kohtumine suur rõõm. On ju asulates kohastunud linnud hoopis julgemad kui metsaelanikud. Musträhni teatakse pelgliku linnu olevat, aga asulates see ei kehti.

Musträhni võime looduses kohata aastaringselt. Talveperioodil hakkavad linnud ikka paremini silmakõrva, kuna looduses on värve vähem, linnul kergem silma paista. Kui musträhni muidu ei märka, leiame ta kindlasti üles siis, kui ta häält teeb. Tema hääl on väga vali kriiskamine *krii-krii-krii-krii*. Tihtipeale kriiskab ta alles õhtuhämaras, ilmselt ei tule päeval toiduotsingutele pühendunult hääleharjutused meeldegi. Toidu-

otsinguid võtab ta aga väga jõuliselt, tuuseldades laiali pehkinud kände ning löhkudes puutüvesid. Ükski teine rahn ei laamenda sedavõrd metsas kui musträhn, neil pole sellist jõudugi. Kui märkame metsas auguliseks taotud puutüvesid ning tüvejalomitelt mahakistud puukoorelahmakaid, on see enamasti musträhni töö. Ka sipelgapesi uuristab ta talvel korralikult. Sipelgad ongi musträhni lemmiktoit – mida suuremad, seda lemmikumad. Metsakahjureid hävitab musträhn ka muidugi suurtes kogustes, saades kätte selliseid tõuke, kelleni teised rähnid ei küüni. Sellest need suured augud tüvedesse tekivadki, et sügavamale pugunud mardikaid kätte saada.

Kevade liginedes asub musträhn muidugi rahnide kombe kohaselt territooriumi märkimiseks trummeldama ning mõistagi on ka trummeldamine musträhnil jõulisem kui teistel sugulastel. Suure, kümnesentimeetrise lennuavaga pesakoopa uuristab nõgikikas võimalusel haavatüvesse – on sel ju hea pehme puit. Ega mänd ka teab mis kõva puiduga puu ole ning leiab samuti sagedasti musträhni pesapuuna kasutust, teisi puid valivad nad harvemini. Musträhni taotud avarad pesakoopad lähevad hiljem kasutusse väiksemate kakkude või õõnetuvide või sõtkaste või oravate poolt, tihaste ja kuldnokkade jaoks on need liiga suured ja ebaturvalised. Vaatamata ligi kuu aega kestnud ehitustöödele, musträhn ise seda pesakoobast järgmisel aastal pesitsemiseks ei kasuta, tema lapsed kasvavad alati uues kodus üles. Tänavused musträhnilapsed lahkusid pesast juba jaanipäeva paiku, praegu askeldavad nad metsas juba sama agaralt kui vanad nõgikikkad. Küllap kohtame neid edaspidistel metsaskäikudel!

Pildid: Uuemõisa lasteaed-alkkoolist

SÜGIS

Suvi ilmad külmaks nügis,
asemele trügis sügis.
Kollased ja kirjud lehed
kooli ajanud kõik mehed –
suured, väiksed ja ka plikad
koolis kokku saavad ikka.

Koolis järeltunnis vastan,
sest mul pähe kukkus kastan.
Kui mind tabaks pihlakas,
oleksin vist kiilakas!

Kalmetu põhikooli 4. klass

KOOL LÄKS METSA!

Uuemõisa lasteaed-alkkoolil on tore tava sõita terve kooliperega päevaks loodusesse, et teha koos midagi toredat. Oleme käinud vastlasõitu tegemas, orienteerumas, Nõva metsas talvist elu uudistamas ja mere ääres linde vaatamas.

Seekord aga käisime Silma Õpikojas seeni tundma õppimas. Hommik oli Silma Õpikoja ümbruses lausa võrratu. Läbi udu särasid päikesekiired. Meri oli vaikne, vesi peegelsile. Kui olime seda ilu küllalt imetlenud, jagati meid gruppidesse. Töötube oli viis: seente korjamine ja uurimine metsas ning määramine majas, lauamäng seoses seentega, sügismeeleolu joonistamine ja muidugi ka spordimängud. Loodus on ikka sügisel väga ilus. Tegelikult oli see päev rohkem suve nägu – paistis päike ja sooja oli üle 20 kraadi. Õppida on tore ja õues on vahva koos kooliperega aega veeta. Teame nüüd, missugused näevad välja porgandi-riisikad, ja et metsas on väga palju mürgiseid seeni. Tuleb korjata ainult neid, mida kindlalt tunnend. Mikroskoobiga uurisime hallitusseeni ja teame nüüd, et neid seeni on kõikjal õhus ja pindadel.

Ootame põnevusega, mida meie koolipere järgmisena koos ette võtab!

Uuemõisa lasteaed-alkkooli 6. klassi õpilased
Minna-Liisa, Cevor, Mona ja Kelly

Merel pole laineid,
meri peegelsile.
See väga üllatab meid,
et meri on kui kile!

Marten, Uku, Luise ja Cevor
Uuemõisa lasteaed-alkkoolist

SÜGIS SILMAL

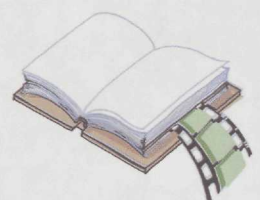
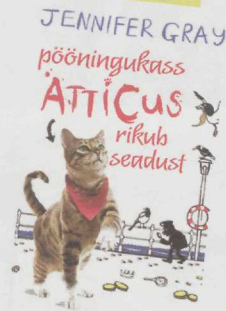
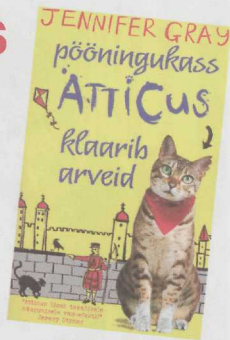
Sügisel hakkavad puhuma tuuled,
puudelt langevad lehekuued.
Metsa all kasvama hakkavad seemned,
vaikivad nüüd linnukeeled.

Mart-Villem Kelner
Uuemõisa lasteaed-alkkooli 2. klassist

Murdvargast kass kasvab ümber

Kirjastuselt **Helios** on ilmunud kaks vahvat defektiiviraamatut, mille sündmustik keerleb hallivöödilise kassi ümber. Atticus Grammaticus pole mingi tavaline hiirepüüdja – ta on kõigi linna-loomade seas kuulus oma kavalate ja hulljulgete kuritegude poolest. Osava murdvarga elus toimub aga kannapööre, kui kass satub elama politseinspektor Cheddari juurde.

Jennifer Gray raamatud „Pööningukass Atticus rikub seadust“ ja „Pööningukass Atticus klaarib arveid“ on kaanest kaaneni tulvil põnevust. Teises raamatus tuleb Atticusel silm silma ja hammas hamba vastu võidelda maailma kõige ohtlikuma kassi, palgamõrvar Zenja Klobiga. Kuidas pööningukass oma ülesandega toime tuleb, sellest loe juba raamatust.

JÄRJEHOIDJA

Pöörane klass ja muhe meesõpetaja

Et soome kirjanik **Timo Parvela** on töötanud klassiõpetajana, sellest saab aru igaüks, kes loeb tema **Ella-raamatuid**. Kolmest jutust koosnev „Ella ja ta sõbrad 1“ pajatab tragidest koolilastest, kellele tuleb kõikjal – nii koolimajas, ekskursioonil kui ka teatris käis pähe nii suurel hulgal pööraseid ideid, et nõrgemate närvidega õpetaja paneks küllap peatselt oma ameti maha. Tõsi, ka Ella klassiõpetaja võtab mõneks ajaks puhkuse, kuid ainult selleks, et minna pulmareisile. Aga reisi peale kaasa annab klass üpriski rabava üllatuse... Ella-jutud on tõlkinud **Elisabeth** ja **Ott Arder** ning välja andnud **Ajakirjade Kirjastus**.

Väikeõele ja -vennale

Laulja **Anne Velli** armastab esineda kõige väiksematele ning on oma nükuetendustega rõõmistanud paljusid lasteaedu ja algkooli. Kuna mitmed tema loodud laulumängud on jõukohased ka lastele endile mängimiseks, siis otsustas ta sellised mängud panna raamatukaante vahele. Kirjastuse **Tammeraamat** kaudu ilmunud raamatus „Laps laulab ja mängib“ on 18 laulumängu, mida võib vabalt etendada ka kodus, kus keegi perest oskab pilli mängida. Laulumängu-raamatule joonistas lõbusad pildid **Anu Kalm**.

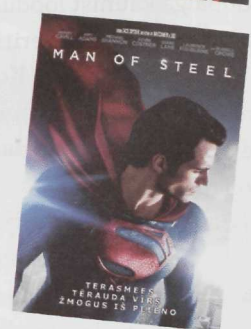

Kino tuleb koju

Filmisõpradele soovitab Hea Kino lahke rahvas vaatamiseks kolme põnevat DVD-d. „**Varjatud kuningriik**“ on hoogne animaseiklusfilm, mis pajatab kõige tabalisemas aias toimuvast võitlusest hea ja kurja vahel. Filmide „**Jääaeg**“ ja „**Rio**“ loojad on seekord peategelaseks valinud tavalise teismelise tüdrukuga. Kas ja kuidas ta meie planeedi päästmisega hakkama saab, seda saate näha juba filmist, mis on dubleeritud ilusasse eesti keelde.

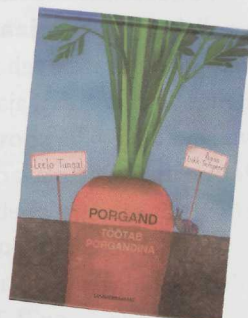
Kes armastab nalja, sellele valmistab kindlasti rõõmu „**Kruudid**“ – seiklusrikas animakomöödia kiviaja perekonnast, keda ootab ees ohtlik teekond laia maailma. **Jim Ashilevi**, **Ita Ever**, **Mait Malmsten** ja **Marylin Jurman** on publiku rõõmuks tegelastele selgeks õpetanud eesti keele.

Supermanideta oleks paljude poiste meelest filmimaailm äretult igav. „**Terasmaes**“ jutustab planeedilt Krüpton Maale saabunud Kal-Elist, kes teeb kõik selleks, et Maa jääks endiselt haljaks ja kauniks. Põnev film, milles peaosas mängib **Henry Cavill**, on tänava 75. sünnipäeva tähistanud superkangelase jaoks vääriiline vaatemäng.

Töökas porgand ja teised asjamehed

Leelo Tungla luuleraamatus „Porgand töötab porgandina“ leidub värsse nii mudilastele kui ka koolilastele. Luuletused pajatavad lastest, loomadest ja igasugustest sündmustest ning asjadest – alates sünnipäevatordist ning lõpetades lastekooriga, milles laulavad ainult ilusate nimedega lapsed. Kõige pisemaid rõõmutavad kindlasti kunstnik **Regina Lukk-Toompere** värviküllased ja vaimukad pildid. Raamatu andis välja **Tammeraamat**.

HAAPSALU PÕHIKOO LIS

Maire Sirel, tervisepsühholoog

Miljardäritunne. Haapsalu on **imeilus** väikelinn Eestimaa loodeserval. Suviti, mil **Haapsalu laht** soojeneb veidi enam kui teised Eesti ranniku lahed, saab Haapsalust **ligimeeliv** ja rahvarohke **suvituslinn**, kuhu rännatakse puhkust veetma paljudest teistest riikidestki. Suvitajaid on siin olnud keisrist tallipoisini, öeldakse muheldes. Veteväli on linna ümber koguni kolmest küljest ja ümbritsev vaatepilt harukordselt **maaliline**. Ehteks juurde Haapsalu **vanalinn** ehitistega kaugest ajaloost, **piiskopilinnus**, **kirikud** ja imearmsad väikesed värvilised **puumajad**. Kuidas kõrgelthinnatud kuurortlinnas kesk kogu seda kenadust paikne elanik end tunneb? Kirjanik **Mihkel Muti** sõnutas: „...**nagu miljardär**, kes otsekui ostnud kokku hulga vanu meistreid, et neid ainult ise nautida”. Nimelt sügiseks, kooliaja alguseks, on linn turistidest peaaegu tühjenedud ja kaunis **keskkond rikastab** igat päeva. (Foto 1: Kuldne kooliõu)

Vahetunnipildid. Haapsalu Põhikool on **tutt-uus** – loodud alles tänava, kuid seatud sisse endise Haapsalu Gümnaasiumi majja, mis head **õpivaimu maast laeni täis**. Sõna otseses mõttes, sest alumise korruse koridori ehib hiigelmõõtmetes värvikas **seinapannoo**, millele maalitud Haapsalu legendaarsete **õpetajate, koolijuhtide ja koolielu eredamate saavutuste pilte** ning kodupaiga kaunist looduski. Selles koridoris on ajalooliste isikute pilgu all eriti uhke olla.

Vahetunnisõnad. Kooli koridoris kõndides torkab silma seinal ühe teravapilgulise noore mehe portree. See on **Anton Üksti**, Haapsalu esimese eestikeelse kooli rajaja ja direktor aastatel 1918–1940.

Loen pildi alt: „**Koolijuhataja soov õpilasperele** – Sooviksin, et minu õpilastes kunagi ei kustuks idealism ning armastus kõige selle vastu, mida nime-tame tarkuseks, diskreetsuseks ja iluks. Et eluteed nad rajaksid endale usinuse, viisakuse ja kohuse-

tundega ja et meeles oleks neil alati au, isamaa ja kodu.”.

Vahetunnivabadus. Vahetund siin koolis tähendab vabadust ise teha valik ja otsustada, kuidas need kümme-kümmet vahetunniminutit **virgutavaks** muuta. Võimalus teha, millest süda lustib. Näiteks **joosta**. (Foto 2: Vahetunnijooks). Kehtib põhimõte – kõik, mis on tervislik, on lubatud ja esmatähtis on istumise järgselt ennast liigutada-värskendada ja minna näiteks õue.

Vahetunnimuusika. Haapsalu Põhikoolis on oma koolisisene **raadiojaam**, mis võimaldab mitmesuguseid raadiosaateid teha kogu kooliperele. Kolmanda-neljanda vahetunni ajal kõlab näiteks **muusika**. Lapsed valivad lood välja **soovikontserdi** põhimõttel ja **lemmikviisid** kõlavad üle kogu koolimaja. Teadagi, et rõõmsameelsena läheb õppimine paremini!

Tähtis on olla liikuv ja aktiivne. Haapsalu on ideaalne jalgsi ja jalgrattaga liikumiseks. Linna ulatus kagust loodesse on **7,1 km**, edelast kirdesse **4,6 km**. Kooli jalgrattaparkla on jalgratastest tulvil. (Foto 3 – jalgrattal kooli ja koju). Kokkuvõtteks tahan Haapsalu kohta öhata kunstnik **Ilon Wiklandi** kombel – see on kui **ilus imedemaa**, kus laps olla, õppida ja koolis käia on suur õnn.

CHRIS
HEMSWORTH

NATALIE
PORTMAN

TOM
HIDDLESTON

ANTHONY
JA HOPKINS

HEADLAPS

ONE DIRECTION

Foto: Bulls Press

MARVEL

THOR PIMEDUSEMAAILM

MARVEL STUDIOS PRESENTS CHRIS HEMSWORTH NATALIE PORTMAN TOM HIDDLESTON AND ANTHONY HOPKINS AS SON "THOR" THE DARK WORLD! STELLAN SKARSGÅRD IDRIS ELBA CHRISTOPHER EGGLESTON ADRIVALE AKINUNUYE-AGBAJE
 KAT DENINGUS RAY STEVENSON ZACHARY LEVI TADANOBU ASANO JAMIE ALEXANDER WITH REBE RISSO CASTING SARAH HALLEY FANN, CSA WRITER BRIAN TYER MUSIC DAVE JORDAN VISUAL EFFECTS JAKE MORRISON COSTUME WENDY PARTRIDGE
 EXECUTIVE PRODUCERS DANIEL BENNETT, ACE WYATT SMITH PRODUCTION DESIGNER CHARLES WOOD DIRECTOR OF PHOTOGRAPHY KRAMER MORGENTHAU, ASC EXECUTIVE PRODUCERS NIGEL GUSTELSON STAN LEE EXECUTIVE PRODUCER ALAN FINE EXECUTIVE PRODUCERS VICTORIA ALONSO CRAIG KYIE EXECUTIVE PRODUCERS LOUIS DESPOTO PRODUCED BY KEVIN FEIGE, PH.D.
 STORY BY JON PYNNE AND ROBERT RODAT SCREENPLAY BY CHRISTOPHER L. YOST AND CHRISTOPHER MARRIS & STEPHEN McFEELEY DIRECTED BY ALAN TAYLOR

KINODEES 1. NOVEMBERIST

Facebook.com/Thor

Lully Gustavson

Armsa ja pehme kotikese saad viltriidest. Võta üks värviline viltriide tahvel, voldi see pooleks ja õmble nõopaugupistetega kokku. Tee minu jooniste järgi lõiked, paiguta need sobivat värvi viltriide tükkidele, kinnita nõopnõeltega ja lõika välja. Väiksemad detailid nagu hälli kinnitus, käed ja näod võid välja lõigata silma järgi. Nüüd paiguta detailid kotikesele, aga lao mitu korda, et veenduda nende paigutuse õigsuses. Kõigepealt liimi enam-vähem keskele hälli koos jõululapsesega. Ära pane liimi liiga palju, sest viltriie tõmbab niiskuse endasse ja kuivamine võtab väga palju aega. Valmis töö paiguta mõneks ajaks vajutise alla. Dekoriivsust annab kinkekotile ka pael. See kinnita koti külge suure silmaga jämeda nõela abil.

Soovin sulle kotikese meisterdamisel kannatlikkust ja rõõmsat jõuluootust.

JÕUMEES LEIGERI TRIKK

Mustkunstnik **Ande**

MUSTKUNSTI

Novembrikuus toimus Potiste koolis sallivuse ja turvalisuse nädal. Kui tavaliselt olid stiilinädalad lõbusad üritused, siis seekord räägiti tõsisematel teemadel. Jutuks tulid nii erinevad nahavärvid, erinevad muusikamaitses, internetiturvalisus kui ka helkuri kandmise olulisus ja muud tähtsad teemad.

Kolmapäevane päev oli näiteks pühendatud koolikiusamisele. Vahetundidel toimusid mitmed koolikiusamise vastased tegevused ning viienda tunni ajal kogunesid kõik Potiste õpilased aulasse.

Avasõnad lausus direktor: „Potiste on nii väike ja sõbralik koht, et vaevalt keegi meist tahab uskuda, et ka siin esineb sellist kurja asja nagu koolikiusamine. Õnneks seda tõesti palju ei ole, aga mõned juhtumid meenuvad mulle küll ja kindlasti on ka neid lugusid, millest mina – ja küllap ka enamus teist – ei tea. Mulle tegi aga heameelt see, et kui hakkasime seda koolikiusamise ennetuspäeva planeerima, tuli minu juurde 5A klassi õpilane Leiger ning palus võimalust ühte lugu jagada. Palun!”

Saalist käis läbi üllatussahin. Kas Leiger on kedagi kiusanud, ent nüüd kahetseb ja tahab oma südametunnistust puhastada? Ta oli tõepoolest tugev spordipoiss, ent kiusaja tüüpi ta küll ei olnud.

„Ma kuulsin, et te olite üllatunud, et mina tahan midagi rääkida,” alustas Leiger, kui oli lavale jõudnud. „Keegi seal tagumistes ridades sahistas, et ilmselt tahan mõne oma „ohvri” ees vabandust paluda. Tegelikult see aga siiski nii ei ole. Mina ei ole kiusaja – hoopis vastupidi, mind kiusati.”

Laste seast käis taas läbi üllatuskahin. Olid kiusatuteks tavaliselt ju kõhnad või paksud, nohikud või lihtsalt teistest veidi erinevad lapsed, aga kindlasti mitte sportlased.

„Tõepoolest,” jätkas Leiger, „mul käib trennis üks paar aastat vanem poiss, kes ei talu, kui mõne noorema tulemused tema omadele järele hakkavad jõudma. Mina olin mõnedel võistlustel temast parema tulemuse saanud ja kuigi ta spordiväljakul mulle vastu ei saanud, siis rusikad olid tal kõvemad.

Alguses ta lihtsalt ähvardas, et kui peaksin temaga samadele võistlustele minema, siis saan peksta. Hiljem saingi. Ja lõpuks ei olnud enam harvad need juhused, kus pidin end kuni stardini varjama ning alles stardijoonel välja ilmuma – muidu oleks ta mu lihtsalt võistluste ajaks WCsse luku taha pannud. See terror kestis tegelikult päris pikka aega, alles sel sügisel õnnestus mul talle lõpuks koht kätte näidata.”

„Kuidas sa seda tegid?” kostsid saalist huvitatud hõiked.

„Ühel hetkel otsustasin, et see peab lõppema,” jätkas

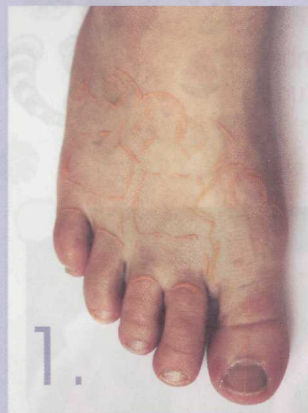
Leiger. „Niisiis läksin järgmistele võistlustele juba varakult kohale. Teadsin, et ta varitseb sissepääsu läheduses, oodates neid, kes talle ohtu võivad kujutada. Ja täpselt nii oligi. Mind märgates hakkas ta kurjakuulutavalt minu poole astuma. Mina aga jäin nii rahulikuks kui sain ning haarsin aknalaua vedelate paksude telefoniraamatute seast ühe. Jalutasin talle vastu, vaatasin otse silma ning nagu muuseas rebisin selle telefoniraamatu pooleks.

Nägin, kuidas ta silmad muutusid imestusest suureks. Minuni jõudes ei teinudki ta midagi, pomises lihtsalt mokaotsast: „Edu!” ning läks edasi. Ilmselt arvas ta, et olen vahepeal nii tugevaks saanud, et mind enam kiusata ei tasu.”

Kuidas Leiger seda tegi?

Võib küll tunduda, et telefoniraamatu pooleks rebimiseks on vaja ääretult suurt jõudu, ent tegelikult ei pruugi see sugugi nii olla. Jah, saab pooleks rebida ka toore jõu või õige tehnika abil, ent on ka lihtsam meetod. Just seda Leiger kasutas.

Poiss oli raamatu eelnevalt ette valmistanud, küpsetades seda ahjus 90°C juures kaks tundi. Ole aga väga ettevaatlik ning hoiu pidevalt ahjul silm peal. Ning ära kasuta suuremat temperatuuri, kui 145°C – see tooks endaga kindlasti tulekahju kaasa. Pärast küpsetamist lasi Leiger raamatul jahtuda (see oli alguses ikka väga kuum) ning võttis selle siis võistlustele kaasa. Seal asetas ta raamatu teiste telefoniraamatute juurde. Väliselt olid kõik ühesugused. Kui Leiger aga enda ettevalmistatud raamatu haaras ning seda pooleks rebis, ei olnud tal vaja pea üldse jõudu kasutada.

1.

2.

3.

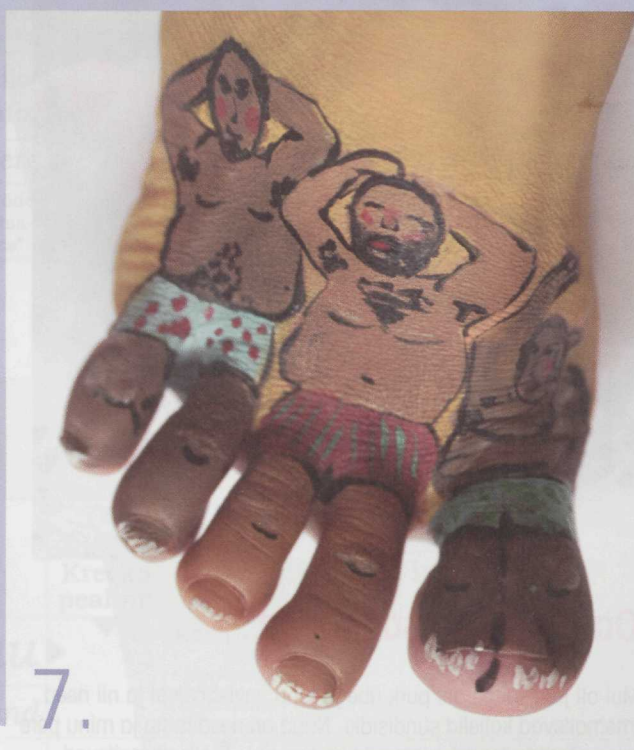
4.

5.

6.

7.

Tõsimeelse mardisandi varbad

Iris Müntel

1. Võta peenike pintsel ja heledam värv (näiteks kollane või beez) ja tee sellega piirjooned. Peasi, et saaksid ise aru, kuhu tulevad külmetavad varbamehikesed ja kuhu taust.
2. Värvu ära taust. Kitsamad kohad saad teha sellesama peenikese pintsliga, suuremal alal võid kasutada švammi või laiemat pintslit.
3. Kasuta erinevaid pruune toone ja värvi ära kehad. Kui sul pruuni värvi ei ole, saad selle vastandvärvide segamisel punane ja roheline, sinine ja oranž või kollane ja lilla. Lisa juurde ka valget värvi, kui tahad saada heledamat tooni.
4. Kasuta taas väikest pintslit ja erinevaid endale meelepäraseid toone ning värvi meestele püksikesed jalga.
5. Loputa pintsel ja võta must värv, et saaksid teha piirjooned. See, millised ilmed varbameestele lood, sõltub täiesti sinu fantaasiast.
6. Kasuta erinevaid värve, et püksid lõbusamaks muutuksid ning lisa natuke punast ka päevitunud nägudele.
7. Hei hopsti! Jalatõsted võivad alata.

Mardipäev hakkab oma algupäraseid traditsioone natuke kaotama. Enam ei visata viljaõnne soovimise ajal põrandale viljateri või herneid. Veel harvem käiakse marti jooksmas kogu perega. See ei tähenda muidugi, et midagi villtu oleks – eks aja ja inimestega koos muutu kombedki.

Minule meenub, et marti joostes sai alati lauldud sissepatumislaulu: „Laske sisse mardisandid, marti-marti!

Mardi varbad valutavad, marti-marti, Mardi küüned külmetavad, marti-marti!”

Väikesena mõltesin, et mida me luiskame – jalad on ju soojas sokis ning sokk omakorda sooja saapa sees.

Kui aga üle lume pole vaja minna, siis naabritele võiks ju küll vahva nalja teha ja näidata, et varbad ka päriselt külmetavad.

Loomulikult pead vaatama, et külm neid päriselt ära ei võtaks, aga kindlasti jagatakse sellise tembu eest lahkelt maiustusi.

Muidugi mõista võib seda kõike teha ka enda lõbustamiseks!

Valikult minu tehtud töödest võid näha www.irisgrimm.net

Sandra Vungi retseptid ja pildid

Alles see ju oli, kui ma maikuu sööginurka ette valmistasin, ja nüüd on juba november käes. Aeg tõepoolest lendab! Enne jõulumaigulist sööginurka jõuan teile veel pakkuda kaks äärmiselt toreid retsepti. Mulle nad kohe eriti meeldivad, sest need valmivad lihtsalt ja maitsevad väga hästi. Proovige ise järele, siis teate, et ma ei luiska.

KOKKA ISE!

Oa-suvikõrvitsakotletid

Mul oli just käepärast purk ube ja jupp suvikõrvitsat ja nii need imemaitsvad kotletid sündisidki. Nüüd on need minu ja minu pere ning sõprade suureks lemmikuks saanud. Tõeliselt maitsvad, väga lihtsad ja ka soodsad. Suvikõrvits annab siin kõvasti mahlasust, oad toekust ja täisterajahu vormi.

umbes 20 keskmist kotletti

- 2 purki punaseid ube (1 purk on 400 g)
- 3 suuremat sibulat
- jupp suvikõrvitsat (400 g)
- 3 tl karripulbrit
- 3 tl kõögiviljapuljongi pulbrit (nt. „Vegeta Natur“)
- 100 g täistera-nisujahu (*Graham*)
- õli praadimiseks

Kurna ja loputa oad, vala suuremasse kaussi ning masseeri kätega pudiks. Lisa peeneks hakitud sibulad ja suvikõrvits, karrija puljongipulber ning täisterajahu. Sega kõik kätega läbi, kuni kõik on ühtlaselt segunenud ja maitsestunud. Aja pann kuumaks, vala sinna paar supilusikatäit õli, vormi kätega tainast kotletid ning aseta kuuma õli sisse. Prae mõlemalt poolt krõbedaks. Serveeri näiteks kartuli ja kastme juurde, leiva peal koos natukese sinepiga või näiteks bürgeri vahel.

Porgandipirukad

Need vahvad väikesed pirukad on nagu viineripirukad, ainult et viineri asemel on hoopis maitsev ja mahlane porgand. Tõeliselt mõnus ja tervislik vaheldus. Ja kui pirukaid juhtub üle jääma (seda ma küll väga ei usu), siis on neid väga hea näiteks kooli kaasa võtta.

umbes 24 pirukat

- 12 keskmist porgandit
- 500 g lehttainast (nt. „Säästu“)
- kimp värsket tilli
- soola ja pipart
- õli praadimiseks

Võta lehttainas sügavkülmast vähemalt paar tundi enne pirukategu välja ning aseta tavalisse külmkappi. Pese porgandid, lõika keskelt pooleks ning keeda soolata vees pehmeks. Kurna, lase jahtuda, koori ning prae pannil õlis kuldpruuniks. Praadimise lõpus lisa vastavalt maitsele soola ja pipart. Mina praadisin kahes raksus, kuna porgandeid oli paras ports. Lõpus sega kõik praetud porgandid värskelt hakitud tilliga läbi. Rulli lehttainas jahusel pinnal laiali, lõika ruudud ning rulli iga ruudu sisse üks porgand. Küpseta 220 C ahjus 15 minutit. Sobivad suurepäraselt niisama snäkiks või näiteks supi kõrvale.

				okkaline taim	üks maailmajuagu ja manner	keskaegne kiire purjelaev	linn Lääne-Virumaal Triin	► Konrad
				kilo-			Niccolo Paganini	
				Ave Alavainu			malend	
				••• Baggins				
				käübik Bilbo Bagginsi vennapoeg				
				raadio-lokaator				
				viljatera				detsi-
				Kusti öde "Nukitsamehes"				Marika Korolev
kõrbealade küürudega kandeloomad, "kõrbelaevad"	Uno Loop	ravi-asutus	härgade veopuu				3. noot	
			töötuseks kõlblikud jäätmed				just natukese aja eest	
?								
iga kord					Lepo Sumera			Aili
					Kreeka pealinn			kõrbe-saar
tähestiku esimene täht	Rooma number			Anu		Keila-... alevik Harjumaal		
	2					... minema tülli minema		
	amper			sekund				
suur liiklus-tee								
Eesti	Lauri Leesi			Kas jah või ..?			Ahto aur	X
	Rooma number			... de Calais Doveri väin			vene keeles	
	7							
				Eesti suurim järv				
				jõgi Itaalias				
linn Tartu maakonnas		hiid... bambuskaru						Kristin
2 x täht		nord					hobuseraua- kujuline täht	
hiid-sisalik								

VÄIKE NOVEMBRINI

Lembitu mõistatus

#54

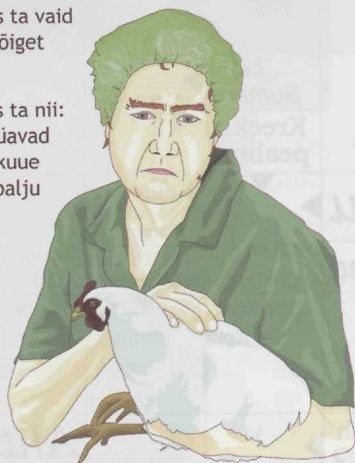
10.2013

Mardipäeval kihas Potiste kooli söökladadi, Malaski, maja ümbrus nagu mesilaspesa. Nagu kõik teadsid, võis ümbruskonna parimaid maiuseid saada just sealt.

Üldteada oli aga ka see, et Malask oli väga range ning nõudlik. Tema juurde ilma põhjaliku ettevalmistuseta minna ei tasunud. Lisaks sellele, et laulud-tantsud pidid selged olema, küsis Malask iga mardisandi käest ka mõne mõistatuse. Ning maiustusi jagas ta vaid siis, kui kuulis õiget vastust.

Lembitult päris ta nii: "Kuus hunti püüavad kuus lammast kuue minutiga. Kui palju hunte on vaja, et püüda kuuskümmend lammast kuuekümne minutiga?"

Kas sina tead?

Eelmine mõistatus

Eelmise mõistatuse lahenduseks on, et ilma nagita lapsi oli 4 ning poliitikud kinkisid koolile 3 nagi.

Seekordse vastuseni jõudmiseks on aega terve kuu - lahendus koos uue mõistatusega ilmub järgmises ajakirjanumbris.

www.*Maagiline* @*Maailm*.net

Mõistatuse koostas Ande

A
CB

1. Musträhni võib Eestis kohata

- a) aastaringself
- b) kevadel
- c) sügisel

A
CB

2. Kirburuhu perekonnast esineb meil umbes

- a) 50 liiki
- b) 15 liiki
- c) 5 liiki

A
CB

3. Esimese eestikeelse kooli rajas Haapsallu

- a) Ernst Enno
- b) Andres Ammas
- c) Anton Üksti

A
CB

4. Monster High'st valminud uus film kannab pealkirja

- a) „3 soovi“
- b) „13 soovi“
- c) „33 soovi“

A
CB

5. Kõuejumal Thori mängib uues filmis

- a) Tom Cruise
- b) Chris Hemsworth
- c) Brad Pitt

A
CB

6. Cornwallis asuva Men-un-Toli hiidrahnu avausest läbi pugedes raviti vanasti

- a) rahhiiti ja seljavalu
- b) kõrva- ja kurguvalu
- c) kõhu- ja varbavalu

A
CB

7. Rakvere Teatri uues lastelavastuses kaotab hobune oma

- a) salli
- b) prillid
- c) kabjaraua

A
CB

8. Woodstocki rokkfestivali sümboliks olid

- a) kitarr ja valge tuvi
- b) kannel ja must kotkas
- c) trumm ja rähn

Vastuseid on üpris kerge leida, kui loed tähelepanelikult sedasama ajakirjanumbrit.

Ootame vastuseid hiljemalt 5. detsembriks 2013!

NB! Õigete vastuste saatjate vahel loosime välja uusi auhinnaraamatuid!

Leiutas ja kogus **Jüri Paet**

HILISSÜGISESI PAETISME

Pagarile on saiaküpsetamine käkitegu.

Seakarjus sai molli.

Värvipimedad ei jaga värvidest mitte halligi.

Inimesed sarnanevad lammastega – mõlemaid pügatakse.

Valvekoerad ihuvad hammast kontvõorastele.

Nabil jäi nibin-nabin MM-i kullast puudu.

Õhulossi vajatakse lossipreilit.

Pärast valimisi pannakse lubadused kalevi alla.

Kaksikud on nagu ühe vitsaga lõõdud.

LIAST ILMAST

Inimese tugevust hinnatakse tema mõistuse järgi.

Olen inimene ja midagi inimlikku pole mulle vaja.

Armastuses tuleb olla kannatlik, küll tunded üle lähevad.

Esimese armastuse summutab mõtlemine teisele armastusele.

Elame üks kord ja palju halvemini kui naabrid.

Inimene on nii loodud, et ta võib ka mitte mõelda – isegi siis, kui töötab.

NAERU-USS

*
Mida teevad kummitused pärast saunaskäimist?
Riputavad ennast pesunöörile kuivama.

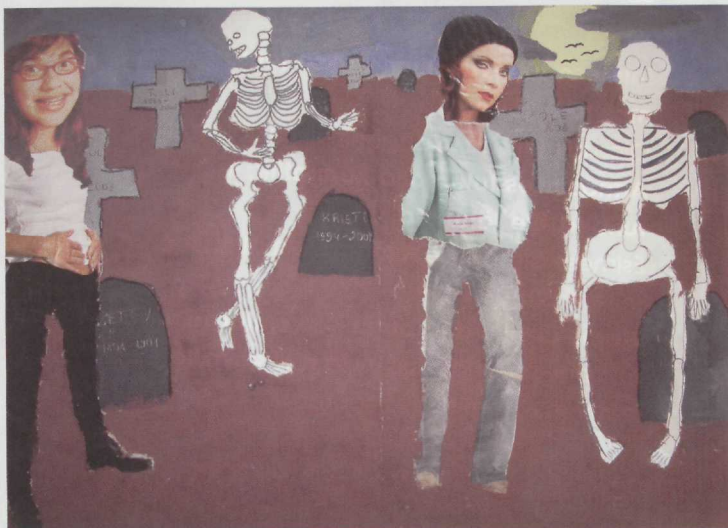
*
Miks kummitustel pole juukseid?
On küll, ainult et need ei paista lina alt välja.

*
Mille järgi saad kindlaks teha, kas kummitus on poiss
või tüdruk?
Eesnime järgi.

*
Kus käivad kummitused ujumas?
Surnumeres.

*
„Tänapäeva inimesed on ikka imelikud!“ kurdab üks
kummitus teisele. „Nad ei usu, et me olemas oleme!“
„Jah,“ kiidab teine kaasa. „Neil ükskõik, kas elame
või sureme!“

*
Kummitused istuvad tuisel öhtupoolikul toas ja
vaatavad igavledes aknast välja.
„Näe, üks meie kolleeg on vahepeal paljulapseliseks
saanud!“ imestab üks kummitus tänaval liikumist
märgates.
„Oh ei,“ raputab teine kummitus pead. „Paistab hoopis,
et tal on nohu – need, kes ta kannul tormavad, on ju
pabertaskurätid!“

Arte Gümnaasiumi arhiivist

*
Kaks kummituseprouat kohtuvad hommikul lapsi kooli
saates.

„Oi, mis sinuga on juhtunud?“ imestab üks. „Oled üleöö
nii kortsu läinud!“

„Ah, küll see üle läheb,“ arvab teine. „Olin eile nii unine,
et unustasin ennast kogu ööks pesunööri!“

*
Kolli-isa tuleb töölt koju ja kolistab tühjade kastrulitega.
„Paistab, et täna pole üldse süüa tehtud,“ kurdab ta
kööki ilmunud pojale. „Kus siis ema on?“
„Emal polnud aega,“ teatab kollipoeg, „ta ruttas koledus-
salongi koledusoperatsioonile!“

*
Luukere läheb hambaarsti juurde.
Arst uurib teda põhjalikult ja teatab: „Hammaste asjus
pole nurisemist, aga igemetega paistab teil justkui
probleeme olevat...“

*
Mis on luukere lemmikjook?
Piim – see on luustikule kasulik.

*
Üks luukere helistab teisele: „Kas sa motikaga sõitma
tahad tulla?“
„Oi, hea meelega! Oota veidi, ma panen pintsaku selga!“
„Milleks sulle pintsak – meie, skeletid, ju külma ei
karda!“ manitseb motosportlasest luukere sõpra.
„Olgu peale, otsin siis oma kiivri üles!“ lausub teine.
„Pole sulle kiivrit ka tarvis – meie, skeletid, haiget ei
saa,“ kamandab sõber sõpra. „Ootan sind juba
kalmistuvärvavas!“
Peatselt ongi teine luukere kalmistuvärvavas, hauaplaad
kaenla all.

„Mis see veel olgu?“ imestab motikajuht.
Teine selgitab: „Pintsakut sa võtta ei lubanud, kiivrit
niisamuti – no aga vähemasti dokumendi võtsin ikka
tee peale kaasa!“

*
Kes on luukere?
Viletsa mäluga kaalujälgija, kes unustas dieedipidamist
lõpetada.

*
Kes on kapis asuv luukere?
Eelmisel sajandil toimunud peitusemängu võitja.

*
Mida ütles luukere, kui ta kohvikusse sattus:
„Liiter limonaadi, palun, ja suurem põrandakalts!“

solans Nõukogu Kontserdimaja

NOKIA KONTSERDIMAJA
24. NOVEMBER 2013 KELL 18.00

**LASTEKRAANI MUUSIKASTUUDIO
KONTSERTELENDUS**

PEAOSADES:

PÄKAPIKUMEMM LUISA VÄRK
LUMEMEES ERIK LILL
JÕULUVANA JÕULUVANA

**JÕULUOOTUS
PÄKAPIKUMAAL**

PILETID 14/12/10/8/6 MÜÜGIK TIKETPRO KASSAS JA WWW.TIKETPRO.EE
INFO 5090655 WWW.MUUSIKASTUUDIO.EE

aktaprint HEALAPS CRR LAIESTUUDIO

Kes soovib kohtuda eriti **musikaalsete päkapikkudega**, see saab neid näha...

UUDISED

... LASTEEKRAANI MUUSIKASTUUDIO kontserfenduses „JÕULUOOTUS PÄKAPIKUMAAL“ 24. novembril kell 18 Nokia Kontserdimajas.

Jõuludeni on täpselt ühe kuu jagu aega ja Päkapikumaa on alanud kibekiire aeg. Midagi ei tohi ju viimaseks hetkeks ega juhuse hoolde jätta. Kõige tähtsamad tööd on operatsiooni „Suss“ ettevalmistamine ja edukas läbiviimine, piilurpäkapikkude, kirjapäkapikkude ja pödrajuhtide koolitamine, kingituste valmistamine ja veel musttuhat muud tegemist. Parasjagu segadust külvavad Lumemees, kes Päkapikumemle sootuks ootamatu ettepaneku teeb, naaberküla nõid, kes jõulusid kogu südamest vihkab, ja Jõuvana, kes ärgates avastab, et jõulukuub on talle sootuks kitsaks jäänud. Novembrikuu viimane pühapäev on aga Päkapikumaa kõige tähtsam päev, sest see on päkabeebide sünnipäev.

Etenduses teevad kaasa Lastekraani Muusikastudio päkabeebid ja pisipäkapad, koolipäkapikud ja päkapikupreilid, lumehaldjad, tuisuplikad ja lumememmelapsed jpt.

Päkapikumemm on LUISA VÄRK, Lumemeest mängib ERIK LILL ja Jõuluvana... on teadagi ikka JÕULUVANA ise.

Laule õpetasid Külli Murand, Lii Leitmaa, Niina Esko, Silja Uhs ja Õne-Ann Roosvee, tantsuõpetajad olid Regina Rebane ja Rauno Zubko.

Sall suure südamega Hobusele

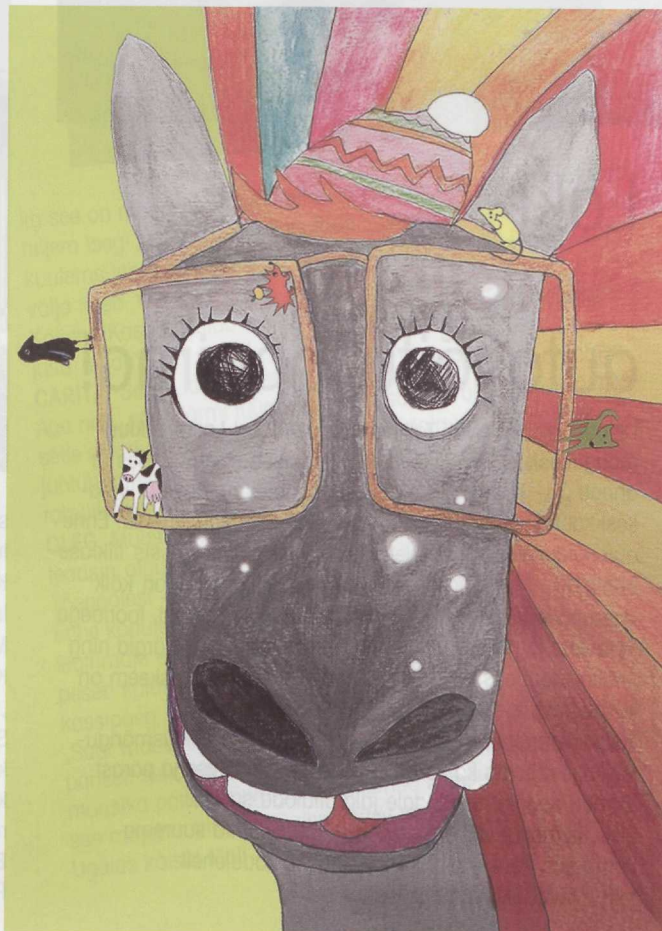
Detsembris jõuab **Rakvere Teatri** lavale seikluslik koguperelavastus „**Hobune, kes kaotas prillid ära**“. [<http://www.rakvereteater.ee/teater/lavastus/hobune-kes-kaotas-prillid-ara/>]

Selle peategelaseks on üks eriline Hobune, kes ei ela tallis, vaid on üpris iseseisev ja otsib laias maailmas õnne. Hobusel on vaja sinu abi – kuna tal pole kindlat elupaika ja lähenemas on külm talv, siis vajab ta salli.

Kuna ta on oma prillid ära kaotanud, ei saa ta seda salli endale ise valmistada. Ja siin saadki sina appi asuda – koo, voldi, joonista, trei, sepista, küpseta, kasvata, ehita või meisterda Hobusele sall ning saada see talle. Vihjeks võime öelda, et Hobusele meeldivad värvilised sallid.

Saatmiseks vali just sinu tehtud sallile sobiv viis – olgu selleks siis tigu-, tuvi- või elektronpost. Siin on selleks mõningad sobilikud aadressid. Tigupost jõuab kohale, kui kirjutad saadetisele **Rakvere Teater, Kreutzwaldi 2a, Rakvere 44314**. Tuvipostiga leiab saadetis tee Hobuseni, kui kirjeldad tuville üht suurt ilusat vana teatrimaja, mille ehitas Jakob Liiv ja mis asub tiikidega pargi servas linnas, mille tunneb ära linnuse ja tarva järgi. Elektronposti teel saab Hobune salli kätte aadressil hobune@rakvereteater.ee. Kui su saadetis on nii suur, et teod, tuvid ega elektronid seda kanda ei jõua, siis võid selle saata meie linna nutikatesse postkastidesse, ükskõik kas Rakvere Krooni Selveri Smartposti või Rakvere Turutare Post24 laegastesse. Saajaks märgi **Hobune, Rakvere Teater** ja telefoninumbriks **53 456 119**.

Salle valmistama ja saatma on oodatud kõik – nii koolilapsed kui ka vanaemad, nii lasteaiälapsed kui ka sallitallajad, nii puusepad kui ka juustumeistrid – peaasi, et sall jõuaks kohale **25. novembriks**, sest siis lähevad ilmad külmaks ja sallikandmine moodi. Kõik sallid leiavad endale koha meie detsembrikuisel jõulumaal ja igal etendusel valib Hobune nende seast mõne, mida ta laval kannab. **Kõigi sallivalmistajate vahel loosib Hobune välja pileteid Rakvere Teatri järgmise aasta etendustele.** Iihhaad!

Petseris kõneldi eesti sportlastest

26. septembril toimus Petseri keeltekoolis Euroopa keeltepäev. Keeltepäeva tervitussõnad lausus kooli direktor Svetlana Rakuta. Külalisesinejaks oli spordikirjanik Tiit Lääne. Ta tutvustas olümpiamängude spordikuulsusi Eestis ja Venemaal.

Saime teada, et Gerf Kanteri medalivõitude seeria algas 2005. aastal Helsingi MM-il, kus ta võitis hõbemedali. 2008. aastal kinnitas ta

oma paremust võiduga Pekingi olümpiamängudel. Ta on kuuekordne Euroopa talvine karikavõitja ja Eesti parim sportlane aastatel 2007, 2008. 1988. aasta Souli olümpiamängudel võitis esmakordselt eestlanna Erika Salumäe individuaalse olümpiakulla. Erki Nool on osalenud neljal olümpial. Aastal 2000 võitis ta

Sydneys kümnevõistluses olümpiakulla. Järgnes 2001. aasta Edmontoni MM-võistlustel saadud hõbemedal. Kokku on Erki Nool võitnud tiitlivõistlustel 9 medalit.

Nii saime teavet kõikide olümpiamängude spordikuulsuste saavutustest. Uued olümpia-võidud püstitatakse juba veebruaris Sočsis.

Ülle Lääne tutvustas petserlastele Jõgeva riigigümnaasiumi, kus on head sportimisvõimalused ja kõige enam pööratakse tähelepanu saalihokile. Usinasti õpitakse ka keeli: kohustuslikus korras inglise ja vene keelt, valida

saab ka hispaania, hiina, soome keelt. Õpilased leiavad, et vene keelele tuleb rohkem tähelepanu pöörata.

Ka ettekanded olid enamasti pühendatud spordile, lauldi ja loeti luuletusi nii eesti, vene kui ka inglise keeles. Esinesid Nikita Keptsov, Maria Oja ja Aleksandra Žukova. Anu Tammeleht kandis ette Võru Kesklinna Gümnaasiumi õpilase Annika Laine kirjutatud luuletuse „Kuulus siis om Erki Nuul“.

Spordialju pajatas kooli eesti keele õpetaja Vally Tamm, kes tänas ka keeltepäeval osalejaid ja esinejaid. Spordikirjanik Tiit Lääne aga kinkis oma kunagisele õpetajale Vally Tammele oma olümpiateemalise raamatu.

Erika Torm, Kristina Golovan ja Ksenja Amosova
Petseri Keeltegümnaasiumi 5. klassist

Läki liikluslinnakusse autosõitu õppima!

Oktoobri keskel avati Tallinnas Kadaka teel **Laste Liiklusmängukeskus**. See liikluslinnak tegutseb siseruumides ja annab 3 – 10aastastele lastele võimaluse proovida linnakeskkonna väikesel koopiaal ise elektriautodega liigelda. Enne autosõidu alustamist tuleb aga sealses õppeklassis liikluse põhitõdesid tundma õppida, sest liikluslinnakus on kõik nagu päris liikluses – ühe- ja kahesuunalised teed, fooridega ristmikud ja ringristmikud, teede ääres on liiklusemärgid ning jalakäijate jaoks võõtrajad ja kõnniteed. Linnaku skeem on kooskõlastatud Maanteeametiga.

Lisaks mängulisele autosõidule saab Laste Liiklusmängukeskuses läbida ka korraliku jalgratturikoolituse ja pärast eksami sooritamist endale jalgrattaload saada.

Liikluslinnakut võib külastada nii ükski kui ka suurema kambaga. Rohkem infot leiad linnaku kodulehelt <http://www.liiklusmangukeskus.ee/>

Maalritööga nukruse vastu

ELLEN NIIT „SUUR MAALRITÖÖ“ UGALA TEATRIS

Lavastaja, kunstnik ja kostüümikunstnik: Oleg Titov
Muusikaline kujundaja: Peeter Kononov
Videokunstnikud: Oleg Titov ja Tõnu Särki
Mängivad: Carita Vaikjärv ja Oleg Titov

Sügis, nii ilus, nii kollane! Täna söidame mööda Võrtsjärvest otse maalilistesse Viljandi lossimägedesse, kus loodus on nagu uhke maal lehtede sügiskuldses raamis. Ja just „Suurt maalritööd“ me Kollase Kassiga vaatama lähemegi.

Efenduse lõppedes peatame saaliuksel Josephine, Markuse, Karl-Rihardi ja veel mõned lapsed:

„Nad värvivad terve maailma ära! Minu lemmikvärvi värvivad ka. Mulle meeldib roheline – lehed, puud, herned ja muru olid rohelised!“

„Aga mulle meeldis hoopis punane! Maasikad olid punased!“

„Mulle ka maasikad meeldivad, aga minu lemmikvärv oli hoopis lilla – sellega värviti lilli.“

„Ja vahepeal sai maailm päris valgeks. See oli ka ilus.“

„Mina tahan teistele lastele öelda – tulge vaatama, siin nagu võlutakse pilt!“

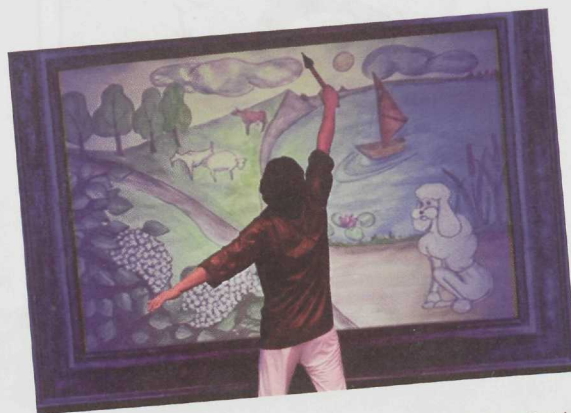
„Kunstnik joonistas näppudega, pärast natuke pintsliga ka!“
Kollane Kass uurib kavalalt silmi vidutades, mis värvi praegu õues kõige rohkem on?

„Kollast!“

Just, täpselt õiget Kollase Kassi kasukakollast. Elavalt sädistades liiguvad lapsed välja värve otsima. Kollane Kass lipsab saali tagasi. Enne, kui talle järele jõuan, on ta end mõnusalt Olegi ja Caritaga juttu vestima seadnud. Just nemad selle võlukumsti lasteni jõid.

OLEG: Lastetükki oli vaja. Teadsin algusest peale, et joonistan liivaga – see on nii maagiline.

CARITA: Sellel lool on nii imeline keel ja sõnakasutus. Vahest kuulevad lapsed esimest korda näiteks sõna „õhtupilvevillad“ –

ka see on maagiline, maalimine sõnadega. Ehk oskab mõni laps hiljem isegi sellised sõnu kasutada. Tore on, kui piltide valmides kuuleme lapsi omavahel vaikselt arutamas, et mis joonistusest välja tuleb.

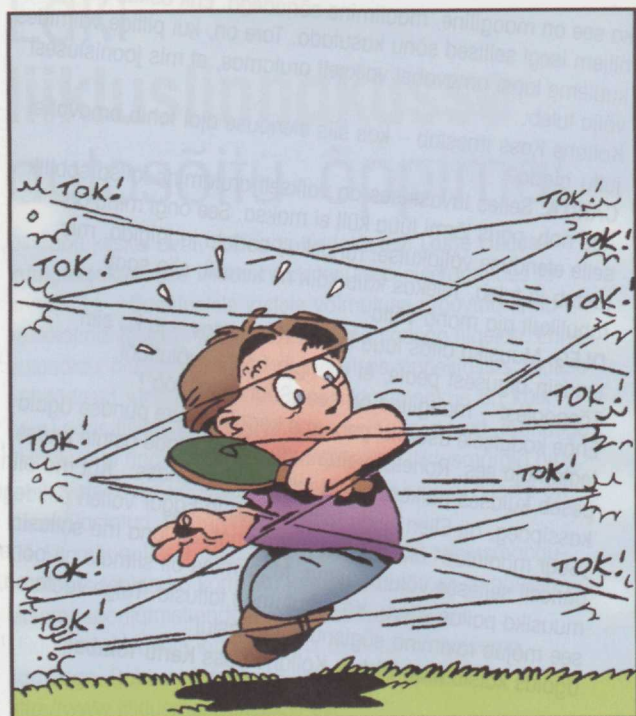
Kollane Kass imestab – kas siis efenduse ajal tohib omavahel juttu ajada?

CARITA: Selles lavastuses on vaikselt arutamine täitsa sobilik. Aga noh, päris lärmi lüüa küll ei maksa. See ongi minu arvates selle efenduse väljakutse: rahulikult oodata ja jälgida, mis juhtub ja tuleb. Telekas käib kõik nii kiiresti, siin saab rahulikult aja maha võtta.

OLEG: Muusika aitas luua Peeter Kononov – ja ka siin teadsin algusest peale, et mängib flööti – võlufflööti.

Tööpoolest – maagiline on see „Suur maalritöö“!
Enne koduteele asumist peatume korra suure punase Ugala teatrimaja ees. Roheliste elupuude kõrval lillade astrite juures peseb kuldse päikeselaigus silmi Kollane Kass: „Kui ma olin kassipoeg, oli Ellen Niidu luuletustega ja Edgar Valteri piltidega „Suur maalritöö“ üks mu lemmikraamat. Ja täna ma sattusin päriselt sellesse võlumaailma. Maalimine oli silmale nii põnev, muusika paitas kõrvu. Ka rahutumad taltusid. Tulge vaatama, see mõjub ravimina sügisnukruse vastu!“
Ugalas käisid **Mall Türk** ja Kollane Kass **Kertu Tombak**

KRIS & TOMMI

KÕUEJUMAL KÕMISTAB KÕVASTI

2011. aastal omanimelises filmis ja siis kohe ka järgmisel aastal, tehes seda koos Raudmehe, Hulki ja teiste sõpradega superkangelaste superfilmis „Tasujad”, millest sai üks kõigi aegade kolmest kõige edukamast filmist maailma kinodes. Mõlemal korral tegi seiklused kaasa Thori alatu kasuvend Loki (tänu sellele rollile tõeliseks superstaariks saanud inglane Tom Hiddleston). Nüüd on kangelane ja tema must vari tagasi, filmiks „**Thor: Pimeduse maailm**” ja sedakorda on ohus terve meie planeet. Nimelt on vangistusest valla pääsenud kurjad pimedusehaldjad, kelle juht Malekith tahaks kogu meie universumi paisata tagasi igavesse pimedusse. Seiklusi saab olema hulganisti. Thori unistuste tüdruk, julge teadlane Jane Foster (**Natalie Portman**) kistakse ka sellesse sasipuntrasse ja millega see kõik lõpeb... seda siinkohal loomulikult teile ütleva ei hakka!

Jõulukuul saab kinos näha seiklust, mis viib vaatajad umbes 80 miljoni aasta tagusesse minevikku. Sel seiklusel on pealkirjaks „**Dinosauruste radadel**” ning seal saate võimaluse jälgida, kuidas väikesest arglikust saurusepojast kasvab suur ja vapper võitleja. Aga sellest juba järgmisel korral. Kohtumiseni kinos!

Kinokuju

Igaüks vajab kangelasi. Kas eeskujuks, lohutuseks või meelelahutuseks, aga kangelased on lahutamatu osa meie elust. Kas reaalses elus või muinasjuttudes või miks mitte ka kinos. Seal, suurel ekraanil, on neid viimastel aastatel kohe eriti hulgaliselt, sest Raudmees, Batman, Ämblikmees, Superman ja X-mehed külastavad kinosid vaat et üle aasta. Aeg-ajalt liitub seltskonnaga uusi tulijaid nagu näiteks kõuejumal Thor (**austraallane Chris Hemsworth**), kes tuli kinodesse kõigepealt

Nimi: Madli-Getter Proode
 Vanus: 18
 Elukoht: Kiviõli
 Kool: Kiviõli 1. keskkool
 Hobi: kandlemäng ja -õpetamine

KANNEL ON ERILINE!

Räägi enda hobist! Kui kaua sellega tegelnud oled ja mis meeldib, mis mitte?

Läksin kannelt õppima 11 aastat tagasi ja olin siis seitsmene, esimeses klassis. Varem olin lasteaialapsena muusikakoolis käinud. Kui olin kandlemängijaid näinud ja kuulnud, siis hakkasin emale pinda käima, et seda pilli ka ise õppida saaksin ja nüüd õpingi. Ja mis meeldib, on kõik, ainult et kaalu poolest on see pill raske ja villid tulevad ka näppudele, aga muidu meeldib kõik! Kandlemäng on minu jaoks eneseväljenduse võimalus.

Mis lugu sulle kõige enam meeldib mängida?

Neid on palju olnud, aga ilmselt „Twilight Lullaby“.

Mis sind muusika juures inspireerib?

Kõige rohkem minu õpetajad – nii kitarr- kui ka kandlemängu õpetaja. Nad ise on suured muusika-armastajad ja see, kuidas nad pilli mängivad ja muusikasse suhtuvad, on sütitav.

Millised on olnud sinu saavutused seoses kandlega?

Ma olen käinud kandlekonkursil – maakondlikult jõudsin edasi üle-eestilisele ja seal sain kolmanda koha 2006. aastal. Olen mänginud Jõulutunnelis koos Untsakatega.

Miks kannel?

Sellepärast, sest see on nii eriline. Kõik armastavad viiulit, klaverit või kitarr – aga mina tahtsin just seda, sest kannel tundus erilisem.

Millised on su vaated tulevikus selle hobiga? Kas tegeled edasi hobina või on plaan veelgi tõsisem?

Sestpeale, kui ise kandleõpetajaks sattusin, olen plaaninud sellega edasi tegelda. Tahaksin minna Viljandisse pärimusmuusikat õppima.

On sul veel hobbisid, millega tegeled?

Minu hobbiks on ikkagi muusika ja ma mängin veel näiteks ukuleelet. Mind huvitavad ka kitarr ja klaver ja siis ka laul. Käin esinemas, mis võtab ka palju aega. Lisaks sellele olen õpilasesinduses asepresident ja kirjutan veel ka kooliajalehele.

Kas sul on mingil alal iidoleid?

Kõige suuremaks eeskujuks ongi minu õpetaja Kaarin Aamer – ta on väga hea mängija ja hea inimene. Muidu on ju kandlemängijaid vähe...

Mida ütlesid lõpetuseks?

Kui kuidagi ei saa, siis kuidagi ikka saab...
 Madli-Getteriga vestles **Anna-Maria Uulma**

November – hingedekuu

Novembrit on vanarahvas kutsunud mitme nimega: talveküü, külmaküü, kosjaküü, hingedeküü... Päevad on nüüd lühikesed, pimedusetunnid pikad – arvati, et just sellal tulevad lahkunud sõprade ja sugulaste hinged maapealseid omakseid küllastama. 2. novembril – hingedepäeval – süütame meiegi küünlat kadunikeste mälestuseks. Kuid mardi- ja kadripäeval passib juba tantsida ja trallitada. Paljudes maades tähistatakse aga hingedepäeva 31. oktoobril, mida nimetatakse halloweeniks. Halloweeni hääldamisega pole sel nimel mingit pistmist: „hallow“ tähendab vanainglise keeles pühakut ja „halloween“ on lühendatud väljend pühakutepäeva laupäevast (All Hallows' Even).

Kõrvitsad ei tunne piire

Harry Potter koos oma sõpradega pidas lugu kõrvitsamahlast, ning ka halloweeni üheks tähtsamaks sümboliks on kõrvitsalatern, mis on viljalihast tühjaks tehtud ja millele on antud irvitava hiigelnõo kuju. Guinnessi rekordite raamatusse jõudnud kõrvitsatesse aga mahuks ära mitu inimlastki! Seni pole ükski rekord pikalt pidama jäänud: kui 2004. aasta suurim kõrvits kaalus „ainult“ 655 kilo,

siis aastal 2011 oli rekordkõrvits juba 825 kilo raskune. Mullune kõrvitsate kaalurekord oli 911, 27 kg.

Võib arvata, et meie keskmist kasvu kõrvitsad on oma hiiglaslikest Ameerika suguvendadest palju maitavamad: hiigelkõrvitsatest salatit ilmselt teha ei viitsita, vaid neist voolitakse igasuguseid kujusid. Näiteks lõi New Yorgi botaanikaaias oktoobris 2011 laineid selle aasta suurimaist, 824,86 kilo kaalunud kõrvitsast voolitud zombi kuju, mille valmistas kanadalane Ray Villafane.

Koletis kasvatab!

Indiaanihõimude iidsete uskumuste kohaselt on igal maisel olendil ja nähtusel oma vaste ka vaimumaailmas. Pueblo-hõimu kuuluvad hopid peavad lugu nukkudest, keda nimetatakse kachinateks ja kelles elavad nende esivanemate hinged. Vaimudega sidepidamiseks valmistatakse nukke ja omapäraseid kostüüme, mida riituste ajal kannavad reeglina mehed.

Koletisel nimega Nataska on tähtis ülesanne: ta õpetab lastele viisakust ja sõnakuulmist. Veebruaris toimuva powamuya ehk ootantsude ajal peavad lapsed talle oma halbade tegude eest tasuma toiduga. Ega ikka sellise sarvilise, hambulise saeomanikuga tembutada ei julgeks – ennemini loobuks oma kommist või küpsisest!

Karuhammas kaisus

Mis tunne oleks karuhambast kõristiga mängida? Meie tiitad eelistavad küll plastikust valmistatud lelusid, kuid neid ostes pole issidel-emmedel ka ilmselt plaanis nõiduma hakata. 17. sajandi alguses Saksamaal valmistatud kõristi ülesandeks oli kasvatada beebile suhu võimsad karuhambad. Sestap ehibki messingist vilest ja kõlisevatest kuljustest koosnevat mänguasja ehtne karuhammas. Metsloomade hambad pidid lapsi kaitsma ohtude eest ja samas muutma ka beebide endi kikud eriti tugevaks.

SIIT JA SEALT

Kõtt, kurjad hinged!

Hõbedast ja nugise lõualuust valmistatud amulett on pärit 18. sajandi Ülem-Baierimaalt. Uhke meistriteos pidi ajama selle kandjast kurjad hinged eemale. Jahimehed riputasid suurte ulukite kihvu ja väiksemate saakloomade koljusid vööle ka seepärast, et uskusid niiviisi nende tarkusest, jõust ja vastupidavusest osa saada.

Ukerdades terveks!

Cornwallis asuvalle Men-un-Toli-nimelisele megaliidile on omistatud lausa tohtri tarkust: veel 19. sajandil kogunesid kivi juurde kõik lähikonna seljavalude käes vaevlevad inimesed. Võis olla üsnagi huvitav piilt, kui hädalised kaeveldes läbi avause roomasid – aga kes teab, võib-olla aitas usk ja lootus neil tõepoolest radikuliidist ja podagrast üle saada! Lapsed toodi maagilise kivirahnu juurde siis, kui neid kimbutas rahhiit. Ravi oli elegantset lihtne: pöduril lapsukeselt tuli üheksa korda läbi augu edasi-tagasi vingerdada.

ROKKFESTIVALID 2.

Vello Salumets

1967. aastal korraldati mitmeid rokkfestivale ja Monterey alguse saanud vaimustus sünnitas lausa laine, mis paari järgneva aasta jooksul suure hooga üle USA ja Euroopa veeres. Kui 1969 käivitus festivalikarussell, oli korraldajate põhimõtteks pigem „rohkem ja suurem” kui „toimiv ja parem”. Ajakiri „Time” kirjutas: „Tundub, et festivalipaikadest kujuneb koht, mille purjus või narkouimas noored ära lagastavad”.

1969. aasta juunis korraldas Mark Robinson suurejoonelise festivali USAs **Newportis**. Kõiki seiku oli arvestatud ja esinejate tasu oli soliidne. Kulud tõusid ligi 600 000 dollarini. Seega kõik pidi olema okei kuni festivali lõppakordini. Newporti festivali loomulikult mäletatakse, kuid veidi teise kandi pealt kui organiseerija seda lootis. Järgnevalt raport ajakirjast „Rolling Stone”: „Newporti kolmepäevasele festivalile saabus üle 150 000 inimese. Esinejateks teiste hulgas nüisugused tähed nagu Jimi Hendrix,

Santana

Blood, Sweat & Tears

Janis Joplin, Creedence Clearwater Revival, Johnny Rivers ja The Rascals. Korraldajad olid kulutanud 11 000 dollarit selleks, et ümber festivaliplatsi paigaldada aed. Seda ründasid sajad noored, kes ei tahtnud maksta seitsmedollarilise pileti eest. Aiaületajad põhjustasid esimesel kahel päeval väikesi kahjustusi, kuid püüa-päeval pääses põrgu lahti. Noored heitsid üle aia pudeleid ja kive, millele politsei vastas kumminuiadega. Kui üks 14aastane nooruk oli raskelt viga saanud, algas kogu ümbruskonnas mäss. Kui kohale saabus mitmesajapealine mootorattajõuk „Street Racers”, keda oli kutsutud korda looma, lisandus kaos. Et ära hoida veelgi suuremat mässu, avati öhtul ukсед kõigile soovijatele, kuid oli juba hilja. Üle 300 inimese oli vigastatud ja 75 arreteeritud. Lisaks häirisid festivali käiku platsi kohal lendavad politsei helikopterid. Teadaolevalt tõi Newport 69 korraldajatele sisse kolmveerand miljonit dollarit. Kui lõpuks kulud ja vandalismist põhjustatud kahjud tulust maha arvati, oli kahjum 150 000.”

Jõudis kätte august 1969. Algas festival nimega **Woodstock Music and Art Fair**. See oli sündmus, mida võis pureda ajakirjanduse esilehekülgedel ja TV-vestlussaadetes, sest tänu festivalile oli võimalik traumasid täis ühiskonnal silmad kinni toppida nii Vietnami sõja kui rassiprobleemide ees. Festival tundus reklaami järgi olevat pigem suur usuline kogunemine kui hiiglaslik rokiüritus. Woodstock ületas kõiki senised festivale, kui mõõdupuuks pidada kas või esinejate nimekirja. Korraldajad olid kulutanud 200 000 dollarit reklaamiks ja Woodstocki tuldi riigi igast kolkast. Algul lennati New Yorki ja sealt edasi sõideti tellitud bussidega. Sinna veeres ka üle 100 000 väikeauto. Festival ei pidanud algselt olema Woodstockis, vaid 65 kilomeetrit eemal, kuid sealsed elanikud olid festivali korraldamise vastu ja uueks peopaigaks valiti White Lake'i läheduses olev 2700 elanikuga Betheli väikelinn. Oli see juhus või ei, kuid piibliga sarnane linnanimi oli just sobiv lõppkoht rokirahva pühale rännakule.

Liikluse reguleerimiseks olid korraldajad tellinud New Yorgist 350 politseinikku, kuid ilmnas, et politsei ei saa New Yorgist lahkuda. Liiklusummikute tõttu ei jõutud kontserdipaika, kõik ümbruskonna kaevud joodi tühjaks, sest veeautod ei pääsenud festivali territooriumile. Seejärel ummistusid telefoniliinid, kadus side päästeteenistuse ja esmaabiga. Abivajajad, kes olid astunud klaasikillu jalga või päikese käes ära kõrbenud, toimetati minema helikopteritega. Kõik 600 festivaliplatsil olnud WC-d olid kogu aeg kasutuses. Kohalikud müüsid joogivett 25 senti klaas, järjekorrad kasvasid silmnähtavalt, kuid üha uusi inimesi tuli juurde. Helikopterijuhid rääkisid ajakirjanikele, et tunnevad festivalikoha õhus ära haisu järgi: pool miljonit inimest oli pressitud ühte hunnikusse, kus keegi ei saanud end pesta.

Pileteid festivalile müüdi juba varakult. 16 000 piletit müüdi eelmüügist kõigiks kolmeks päevaks hinnaga 18 dollarit. Seega oli korraldajatel juba enne festivali käes üle miljoni dollari, kuid seda summat hakkasid sööma helikopteriteenused, toidu-jagamine jne. Ja selle metsiku ellujäämismängu keskel kõrgus esinemislava, kõrge nagu Paabeli torn. Kui eelmistegi festivalide ajal valmistasid peavalu rahata sissetungijad, siis Woodstockis olid peagi aiad maha trambitud ja festivalist hakkas kujunema anarhistlik sündmus. Siiski peab nentima, et anarhia ei pea alati lõppema vägivallega, vaid see võib tähendada ka vabadust. Woodstock oli just seesugune. Paljud tulid Woodstocki isiklikel põhjustel, et saada naudingut, et nautida muusikat, nirvaanat ja elektriliselt võimendatud tänapäeva. Soosingusse tõusnud käitumismalliks oli alastiolek, millele andis veel oma võlu nädalalõpul sadanud vihmast põhjustatud mudapidu. Festivalipaiga lähedal oli väike järv, kus tuhanded hipiks muutunud noored ihualasti madistasid. Politsei koges esmakordselt noorte uut käitumismalli, milles puudus huli-gaansus. Politsei riietuski oli peole vastav – seljas erkpunased tuulejakid, rinnas tinatähe asemel lipik sõnaga „Rahu”, selja peale ömmeldud Woodstocki sümbol – kitarr ja valge tuvi – ning jalas loomulikult teksad. Kui ümbruskonna elanikud lõpuks taipasid, mis nende koduvärvavas sünnib, hakati kibekiirelt müüma hipidele kõikvõimalikku kraami, mis kodus leidis.

Festivalipaik aga elas oma elu. Kuulajate meeli hoidsid varahommikust hilisööni ärevil niisugused artistid kui **Jefferson Airplane, Joan Baez, Shannana, Janis Joplin, superkvartett Grosby, Stills, Nash & Young, Ravi Shankar, Jimi Hendrix, Canned Heath, Santana, Creedence Clearwater Revival, Blood, Sweat & Tears ja Ten Years After**, kellest kujunes üks Woodstocki sangar.

Ajakiri „Time” kirjutas: „Woodstockis oli muidugi asju, mille puhul peaks häbi tundma, kuid samas ei tulnud ühtegi teadet vägivalga või röövimise kohta. Isegi kaklusi ei märgatud. Kui Bethel oli noorte puhkepaik, oli see samas märguanne täiskasvanutele, et noorsugu on suuteline looma rahu olukorras, mis tundub olema võimatu.” Niisugune oli Woodstock 1969 – kolm aastat kestnud hipisuve kaunis lõppakord.

Kuulamismaterjali:

Woodstock: <http://www.youtube.com/watch?v=Wyx053CNMag>

Woodstock. Joe Cocker: <http://www.youtube.com/watch?v=KVyJVYWHJaY>

Ütle üks hea autolapse nimi!

Auto, mille nimi meenutab kaugteid aegu

Jüri Trouberg

Dacia 1300 Lux Super uhkeldas juba ka selliste luksusasjadega nagu raadio ja tagaakna soojendus, ning need masinad olid mõeldud ainult kohalikele kõrgematele parteitegelastele. Dacia 1310 läks 1975 müügile ka Inglismaale, kus ta nimeks sai Dacia Denem, kuid vaatamata uuendustele nagu viiekäiguline käigukast ja elektriaknad, ei kestnud sõiduki menu kaua: järjest enam hakati seal hindama jaapanlaste ja lõuna-korealaste masinaid.

80ndatel aastatel hakati tootma ka kaheukselisi Dacia 1310 Sporte, mis meeldisid ennekõike noortele.

90ndatel aastatel loodi küll uus mudel, **Dacia Nova**, kuid esialgu polnud see rumeenlaste seas populaarne – linnalegend väitis, et kui öues sadas vihma, siis sadas seda ka uue Dacia salongis. Prantsuse disainerite abiga

Kui meile Eestisse rajataks autotööstus, siis oleks põnev teada, missugust nime hakkaksid meie neljarattalised kandma! Kas tuleksid kõne alla Sakala, Revala, Ugandi või mõne teise Muinas-Eesti maakonna nimed?

Rumeenlased panid oma automargile nimeks **Dacia** just kaugete aegade meenutuseks. Dacia kõlab küll nagu kena naisenimi, aga tegelikult kutsusid vanad roomlased niiviisi vanaja maad, mis paiknes Tisza, Doonau ja Dnestri jõgede vahelisel alal ja mis põhjas piirnes Karpaatidega. Meie ajalooramatutes kannab see maa **Daakia** nime. Daaklased elasid enamalt jaolt praeguse Rumeenia ja Moldova territooriumil, kuid nende riik hõlmas osaliselt ka nüüdset Ungarit, Bulgaariat ja Ukrainat.

On teada, et daaklased olid head põllupidajad ja karjakasvatjad ning tegelesid juba enne meie ajaarvamist raua, hõbeda ja kulla töötlemise ja kõrgtasemelise keraamikaga. Mündileidude põhjal võib arvata, et daaklased olid kreeklaste ja roomlastega tihedas kokkupuutes.

Transilvaania mägedes Orastie lähedal asuvad daaklaste kindlused on 1999. aastast UNESCO maailmapärandi nimistus.

Küllap mõjutas kaugete aegade kadunud hiilgus rumeenlastest autoinseneri, kellele sotsialistliku Rumeenia valitsus 1966. aastal usaldas kodumaise automargi loomise.

Autotehase peahoone rajati **1968** Colibasi (praeguse nimega Mioveni) ning esimeste Daciate tootmine ja kujundamine kulges Renault 12 litsentsi alusel.

Esialgu müüdi masinaid ainult Rumeenias, ning sealseid ootusjärjekorrad olid vägagi pikad. Kuid pärast Dacia 1300 eksponeerimist Pariisis 1969. aastal tekkis lootus ka sõidukite ekspordimiseks.

tehtud parandused muutsid aga masina kenamaks ja usaldusväärsemaks, nii et paari aasta pärast läksid uued Novad hästi kaubaks.

1998. aastal möödus 30 aastat esimese Dacia konveierilt tulekust ning ümmargusel sünnipäeval sai valmis kahe miljones selle nimega masin. Majanduslikud raskused ei jäänud sellegipoolest tulemata.

1999. aastast kuulub Dacia **Renault'ile** ning prantslaste toel on sõidukite müük tasapisi läinud ülesmäge. Kui sotsialismiajal olevat valmistatud Daciaid kahel konveieriliinil – vastupidavamad

masinad läksid piiri taha ja kodumaale müügiks kõlbas ka lohakam töö – siis nüüd enam selliseid trikke ei tehta. Üks edukaimatest mudelitest – 2004 sündinud **Dacia Logan** – on juba aastaid enim müüdud sõiduauto Rumeenias ning mujalgi Kesk- ja Ida-Euroopas. Lisaks Loganile vuravad praegu maanteedel ka uuemad mudelid: Sandero, Duster, Lodgy ja Dokker. Daaklaste jõud ei raage!

MONSTER HIGH

Monster High ja kolmteist soovi koos varjukülgedega.

13 Wishes

Monster High 'verd tarretama panevad kaunitarid koguvad aina enam kuulsust! Sel sügisel said neist uljad filmitähed – ja teadagi ei pajata film, kus mängivad Draculaura, Frankie, Clawdeen Wolf ja teised kaunid monstrumid, lilledest, liblikatest ja linnukestest. Oo ei, kaugel sellest!

Filmis „13 soovi“ on õudset põnevust maa ja ilm! Loo käivitab Clawdeeni õde Howleen, kes vabastab juhuslikult võlulambis elutseva džinni ning võib võlurile esitada 13 soovi. Nooruke libahunditütar tahaks saada oma vanemast õest popimaks, aga lisaks sellele on tal teisigi tahtmisi jalaga segada. Džinni hoiatusest, et igal soovil on ka oma varjukülg, ei hooli Howleen mitte üks põrm, kuid siis...

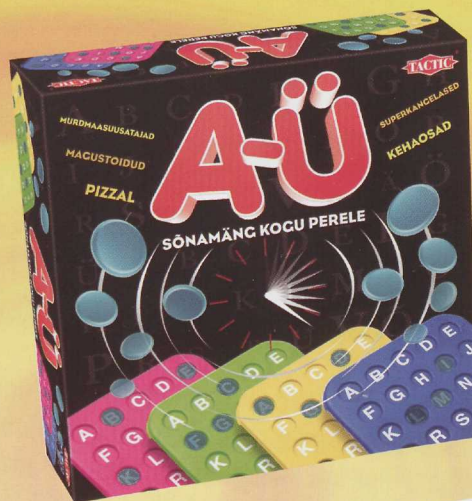
STOPP! Põnevusfilme ei tohi ümber jutustada, neid peab igapäev ikka ise vaatama!

Aga enne seda mõtle järele ja **PANE KIRJA 3 OMA SUURIMAT SOOVI** ning saada toimetusele enne **5. DETSEMBRIT 2013!** Võlulampi ja džinni küll toimetuses ei leidu, kuid see-eest on meil hea sõber **RIMONNE**, kes jagab auhinda loosiõnnelikele soovijatele. Ja auhinnad on ikka Monster High 'ga seotud!

WWW.MONSTERHIGH.COM

Maaletooja Rimonne Baltic OÜ • www.rimonne.ee

Seltsis on segasem!

Kokkutulnud mõnusa seltskonna kohta ütlesid meie esivanemad ikka: seltsis on segasem! Tõepoolest: kui igaüks meist toob mängudesse oma eripära ja hea tuju, siis ei saa ju igavusest juttugi olla. Saabuva isadepäeva puhul võiksime aga teiste hulgas kampa kutsuda ka vanaisad, kellel lapsepõlves polnud veel Tacticu lauamänge käepärast. Kindla peale meeldivad neile sellised mängud, kus tuleb veidi ka pead murda. Näiteks **Tangram** on kolme raskusastmega lauamäng, kus on vaja üles näidata nii nupukust kui ka väledust. Lõbus ja samas arendav sõnamäng **A-st Ü-ni** on nii laste, noorte kui ka eakate lemmik ning **Rummy** mängimiseks tuleks kodus olla mitmesuguste kujundite ladumises ja seda soovitatakse vanusegrupil 10 – 99 aastat. Eelnimetatule sarnane, kuid veidi kergemini õpitav lauamäng on **Touche**, mis põnevuse poolest siiski Rummyle alla ei jää.

Mis siis muud kui vanaisa juurde uuringureisile! Uuri välja, missugused olid Sinu **vanaisa lapsepõlveaegsed mängud** ja joonista või kirjuta sellest meilegi! Kellel pole niipea võimalik vanaisalt mängude kohta küsida, see võib kirjutada-joonistada teemal „**Vahva vanaisa**”. Saada oma teos toimetusse enne **5. detsembrist 2013!** Parimate kirjutajate-joonistajate vahel loosime välja Tacticu lauamänge Rekatolt!

NB! Rekato internetipoodi saad sisse astuda aadressil: www.rekato.ee

